

Assist till privatimport av vin

Behöver tillhandagåendeförbudet skrivas om?

Johan Holmqvist

Kandidatuppsats i handelsrätt

HARH13

VT 22

LUNDS UNIVERSITET
Ekonomihögskolan

Innehållsförteckning

Förkortningar.....	11
1 Inledning.....	13
1.1 Bakgrund.....	13
1.2 Syfte och frågeställningar	16
1.3 Metod och material	16
1.4 Disposition	19
2 Den utredande frågeställningen om gränserna mellan privatimport, detaljhandelsförsäljning och tillhandagåendeförbudet.....	21
2.1 Inledning	21
2.2 Privatimport.....	21
2.2.1 Rosengren	21
2.2.2 Winefinder	25
2.2.3 Vivino	28
2.2.4 Alkohollagen 4:4 p.7.....	29
2.3 Tillhandagåendeförbudet.....	30
2.4 Detaljhandel	33
2.5 Sammanfattning [och slutsatser]	37
3 Den analyserande frågeställning om verksamhetens utformning ställt mot tillhandagåendeförbudet?.....	41
3.1 Inledning	41
3.2 Tillvägagångsätt i vårt fall	43
3.2.1 Argument från Rosengren-fallet	43
3.2.2 Priset och tidsmässiga olägenheter	44
3.2.3 Åtgärder mot en liten del av konsumtionen.....	45

3.2.4 Verksamhetsupplägget.....	46
4 Sammanfattning och slutsatser.....	54
Käll- och litteraturförteckning	57
Rättsfallsförteckning	61
Bilaga A.....	62

Summary

Private imports of alcohol constitute a fraction of alcohol consumption in Sweden. The thesis highlights the difficulty in promoting and facilitating private imports as Systembolaget has a monopoly on assisting customers with private imports. The relationship between retail, private imports and the prohibition on access is examined. Ambiguities in the law and unexplored ground is to then point out. The thesis examines a Swedish company's opportunities to assist consumers in private imports by arguing for whether the monopoly on the private import service is proportionate and compatible with EU law. Concrete cornerstones are presented for a fictitious business plan that could constitute a company that conducts the service, assist for private imports. Many of the arguments used to justify private importation itself can be used to justify private importation service. Thus, the Alcohol Act may need to be amended, either through a new exemption or by modernizing the prohibition on access. A new exemption will undergo the same process that was created with the exemption for private imports. What the thesis aims to highlight is that the private import service should be allowed as the monopoly's design regarding the private import service stands in contrary to EU law.

Sammanfattning

Privatimport av alkohol utgör en bråkdel av alkoholkonsumtionen i Sverige. Uppsatsen lyfter svårigheten i att främja och underlätta privatimport då Systembolaget har ett monopol på att assistera kunder till privatimport. Förhållandet mellan detaljhandel, privatimport och tillhandagåendeförbudet utrönas för att sedan visa på oklarheter i lagen och presentera gråzoner. Uppsatsen undersöker ett svenskt företags möjligheter att assistera konsumenter till privatimport genom att argumentera för om monopolen på privatimporttjänsten är proportionerligt och förenligt med EU-rätten. Konkreta grundstenar presenteras för ett fiktivt verksamhetsupplägg som hade kunnat utgöra ett företag som bedriver tjänsten, assist till privatimport. Många av de argument som använts för att rättfärdiga privatimporten i sig kan användas för att rättfärdiga privatimporttjänsten. Därmed kan alkohollagen behöva ändras, antingen genom ett nytt undantag eller genom att modernisera tillhandagåendeförbudet. Genom ett nytt undantag genomgås samma process som skapades vid undantaget för privatimport. Det uppsatsen vill belysa är att privatimporttjänsten ska vara tillåten då monopolens utformning vad gäller privatimporttjänsten strider mot EU-rätten.

Förkortningar

EU	Europeiska unionen
EG	Europeiska gemenskapen
FEU	Fördraget om Europeiska unionen
FEUF	Fördraget om Europeiska unionens Funktionssätt
HD	Högsta domstolen
NJA	Nytt juridiskt arkiv
PMD	Patent och marknadsdomstolen
PMÖD	Patent och marknadsöverdomstolen
Prop.	proposition
SFS	svensk författningssamling
SOU	Statens offentliga utredningar

1 Inledning

1.1 Bakgrund

E-handel är idag inget nytt fenomen. Diverse varor och tjänster handlas över internet. Andelen svenskar som handlar över internet är hög, år 2021 utgjordes e-handeln av 90 procent av befolkningen.¹ Vin och övriga alkoholprodukter ingår naturligtvis i kategorin varor, och på grund av denna typ av varors speciella karaktär är friheten e-handeln annars ger problematisk. Detta då vi som bekant har ett alkoholmonopol i Sverige där Systembolaget utgör det detaljhandelsbolag som nämns i 5:1 alkohollagen (2010:1622).

Alkoholmonopolet i Sverige är unikt och ständigt omdebatterat. Monopolets ramverk finns reglerat i alkohollagen (2010:1622). Den upphäver tidigare lagar som lagen (1961:181) om försäljning av teknisk sprit m.m från 1961, samt alkohollagen (1994:1738) från 1994. Den svenska alkoholpolitiken har traditionellt sett varit restriktiv och statens kontroll av alkoholen är därmed sedan lång tid tillbaka inget främmande.² I Prop. 1976:108 anges att den svenska alkoholpolitiken från 1915–1955 dominerades av ett system som i huvudsak hade i intresse att eliminera privata ekonomiska vinstintressen. Regeringsformen från 1955 avsåg att i så stor utsträckning som möjligt ge den enskilde mer frihet samtidigt som det egna ansvaret ökade. I och med reformen var det många tidigare specialregler och restriktioner som upphävdes.³ Från Prop. 2009:10/125 till nuvarande alkohollag, anges att alkoholpolitikens mål är att främja folkhälsan och att det grundläggande politiska instrumentet för det är en restriktiv alkoholpolitik, det sägs även att genom en väl fungerande lagstiftning kan samhället kontrollera hanteringen av alkohol och

---

¹Svenskarna och Internet, internetstiftelsen: E-handel och digitala betalningslösningar
<https://svenskarnaochinternet.se/rapporter/svenskarna-och-internet-2021/e-handel-och-digitala-betalningar/?gclid=CjwKCAjw9-KTBhBcEiwAr19ig-KtHbHxd1rDrz9tmbLL-zNIF7LXPH7YhbikEKHMGoXsr-PC4Vjx4RoCVRoQAvD_BwE>, besökt 2022-03-29.

² Populär Historia: Spriten & Staten
<<https://popularhistoria.se/politik/spriten-staten>>, besökt 2022-03-29.

³ prop.1976/77:108, s.6.

reglera tillgängligheten i de sammanhang och miljöer det behövs.⁴ Det är därmed intressant att undersöka omfattningen av den statliga kontrollen och vad som kan utgöra en väl fungerande lagstiftning.

Det går att göra en bred kategorisering av svenska konsumenters inköp av vin på två sätt, antingen köps vinet genom Systembolaget, eller från utlandet. När det gäller köp från utlandet kan det göras på olika sätt. Det görs en distinktion mellan import och införsel där import har tolkats som import från tredje land, vilket innebär import från land utanför Europeiska unionen. I denna uppsats kommer inte scenariot där tredje land är inblandat vidröras och termen import gäller därmed privatpersoners import från ett annat EU-land. Införsel är termen för när en person tar med sig alkohol från ett annat EU-land.⁵

E-handel med alkohol, även nämnt som distanshandel eller privatimport, är uppsatsens fokusområde. I föregående stycke nämndes distinktioner vad gäller inköp av vin och import. Det är på grund av den senare termen, import, som det underlättar att eliminera förväxlingen med import från tredje land. Privatimport går utifrån dagens lagstiftning att göras på två olika sätt. Antingen genom Systembolaget eller på egen hand, varav det senare sättet skapades genom att en privatperson efter sin privatimport ifrågasatte svensk lagstiftning och alkoholmonopolet kontra EU-lagstiftning. Propositionen till nuvarande alkohollag nämner att handelshinder kontinuerligt ses över och prövas för att undersöka om de är proportionerliga för skyddsbehovet.⁶ Både ifrågasättandet av Rosengren och propositionen till dagens lagstiftning talar för att vår alkohollagstiftning ständigt behöver prövas, dels för att den ska vara i enlighet med EU-lagstiftning ur ett perspektiv som medlemsstat, dels för att värna om EU- medborgare och företag

---

⁴ Prop. 2009/10:125 s. 55.

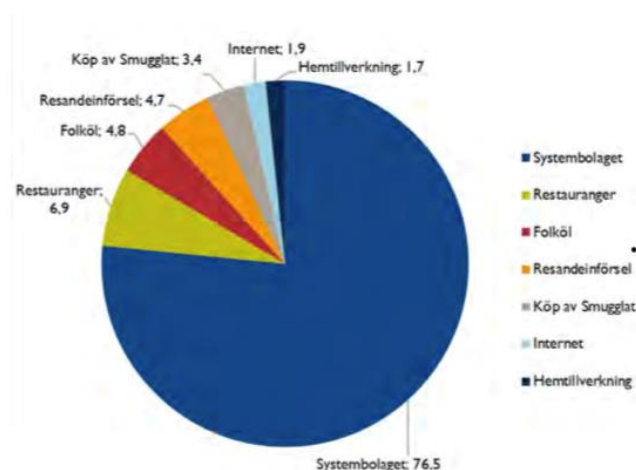
⁵ Folkhälsomyndigheten: Import, införsel och distanshandel med alkoholdrycker och alkoholdrycksliknande preparat

<<https://www.folkhalsomyndigheten.se/livsvillkor-levnadsvanor/andts/regler-for-tillverkning-handel-och-hantering/alkohol/import-och-inforsel-av-alkoholdrycker-och-alkoholdrycksliknande-preparat/>>, besökt 2022-04-03.

⁶ Prop. 2009/10:125 s.61.

verksamma inom EU och deras rättigheter, däribland de svenska medborgarna och företagen.⁷

Den svenska E-handeln av alkohol, även benämnt privatimport, stod för 1,9 procent av den totala konsumtionen 2020. I denna andel är försäljning genom Systembolagets hemsida exkluderat. Detta är den näst minsta av de sju största anskaffningskällorna där hemtillverkning är den enda som är marginellt lägre. Den största andelen tillhör naturligtvis Systembolaget där konsumtionen ökade från 64,8 procent under 2019 till 76,5 procent under 2020.⁸ Förklaringen till den markanta ökningen har med stor sannolikhet med pandemin att göra då gränshandel generellt försvårades. Systembolagets E-handel uppgavs utgöra ca 3 procent av deras totala omsättning 2019, med en kommentar att den förväntades stiga enligt Magdalena Gerger, verkställande direktör för Systembolaget.⁹

(Figur 1. ”Den totala alkoholkonsumtionen i liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre, fördelad på olika ursprungskällor i procent, 2020”.)¹⁰

⁷ prop.1976/77:108, s.6. Prop. 2009/10:125 s. 55

⁸ CAN Rapport 202 Alkoholkonsumtionen i Sverige 2001–2020.

⁹ Svenska Dagbladet: Svenskars syn på alkohol oroar Systembolagets vd
<<https://www.svd.se/a/mRvvBp/systembolagets-vd-natet-ar-var-stora-utmaning?metering=premium-klarna>
<https://www.svl.se/app/uploads/2021/10/svl-policy-paper-e-handel-svl-2019.pdf>>, besökt 2022-04-06.

¹⁰ CAN Rapport 202 Alkoholkonsumtionen i Sverige 2001–2020 s.17.

1.2 Syfte och frågeställningar

Syftet är att undersöka om ett svenskt företag kan assistera konsumenter till privatimport.

Rättsliga frågeställningar:

Vart går gränserna mellan privatimport, detaljhandelsförsäljning och tillhandagående förbudet för alkohol i Sverige?

Kan köpet utformas så att det vare sig utgör försäljning i Sverige eller klassificeras som privatimport, trots att företaget är svenskt, utan att det strider mot tillhandagående förbudet? Hur kan en sådan verksamhet utformas och om det strider mot tillhandagående förbudet, bör förbudet gälla?

1.3 Metod och material

Uppsatsen syfte och frågeställning är utformad på ett sätt som gör att nationell rätt samt EU-rätt berörs. Metoden kan beskrivas som två etapper. I den första etappen analyseras svensk rätt där nationella bestämmelser, förarbeten och rättsfall utrönas för en grundlig bild om rättsläget. Den andra etappen består av ett ifrågasättande av den svenska rätten och förenligheten med EU-rätt, vilket har grund i artiklar från fördraget om Europeiska unionens funktionssätt med förkortningen, FEUF. Vad gäller svensk rätt kommer därmed en traditionell rättsdogmatisk metod att användas och vad gäller EU-rätt kommer en EU-rättslig metod att användas. I argumentationen används även relevant statistik som presenterats i bakgrunden. I vårt fall är det statistik på andelar av totalkonsumtionen för alkohol genom olika anskaffningskällor som används.

Rättskällornas inbördes värde förklaras i metodboken, Finna rätt. Vad gäller svensk rätt ska den svenska lagstiftningen generellt sett ses som den högst rangordnade rättskällan. I många fall, även i vårt, kan den vara otydlig, vag och ofullständig. Det är därmed vanligt att i många fall undersöka de underliggande förarbetena och rättspraxis till lagen, även detta är relevant i vårt fall. De två nationella rättsfallen är inte prejudikat eftersom de inväntar en dom från patent och marknads

överdomstolen.¹¹ De har däremot en central roll för rättsområdet generellt p.g.a. rättsläget oklarhet och får därmed även en central roll i uppsatsen, genom den nära anknytningen till syftet. Det kan även tilläggas att det främst är domstolens domskäl som lyfts från rättsfallen snarare än parternas egna yrkanden med undantag för enstaka delar i uppsatsen där parternas vilja har uppmärksammats.¹²

Vad gäller den nationella rättens lagrum är det främst alkohollagen (2010:1622) som är relevant. Mer specifikt inom nämnda lag får tillhandagåendeförbudet i 3:9 samt anknytande undantag för privatimport i 4:4 7.p ett stort fokus. För denna studie har det varit fördelaktigt att utgå från dagens bestämmelser för att sedan undersöka tidigare propositioner, utredningar och lagstiftning i den utsträckning som krävts, en strategi som benämns i Finna rätt.¹³ Därmed underlättar denna strategi för förståelsen för vad som följt med och vad som lämnats kvar från tidigare lagstiftning. Den förstnämnda bestämmelsen har varit med i svensk alkohollagstiftning även innan mitten på 50-talet, därmed har bestämmelsens förändring genom de olika lagstiftningarna lyfts med tillhörande propositioner och utredningar. Detta för att få en grundlig bild av bestämmelsen samt för att motiveringar i de tillhörande dokumenten lyfts i utredningar och propositioner för dagens lagstiftning. För uppsatsen har det även förts en diskussion med ett ombud som representerat Winefinder i deras tvist. Det är uppenbart att ombudet kommer förespråka företaget han framträder synsätt på tvisten. Ombudet är en jurist som besitter stor kunskap inom området samt tvisten i sig, vilket ger uppsatsen ett juridiskt tungt material. Det som talar mot att ombudet inte är partisk är att domen redan är överklagad till högsta instans i Sverige. Ombudet har således inget att förlora på att ge korrekt information, även sådan som talar mot att Winefinder får rätt. I det renskrivna materialet från diskussionen, vilket går att finna som bilaga A, framgår att ombudet uttrycker sig sakligt utan att förvränga information även när det talar emot Winefinder.¹⁴

---

¹¹ Finna rätt: ombudets källmaterial och arbetsmetoder s.30–31.

¹² Se. Systembolagets argument för deras tre primära instrument för att nå alkoholpolitikens mål i avsnitt 3.3.

¹³ Finna rätt: ombudets källmaterial och arbetsmetoder s.128.

¹⁴ Se. Bilaga A, exv. st.9, Ombudet instämmer med att den stora skillnaden mellan företagen är den svenska anknytningen.

EU-lagstiftningen berörs i ett senare led som en konsekvens av att den nationella rätten ifrågasätts. Det är artiklarna från FEUF som är av relevans i uppsatsen. Mer specifikt inom funktionsfördraget är det artikel 34,36 och 37. Samtliga artiklar ingår under rubriken som behandlar förbud mot kvantitativa importrestriktioner mellan medlemsstater och alla importrestriktioner eller åtgärder som har liknande effekt till en importrestriktion. De två förstnämnda artiklarna berör ett förbud mot importrestriktioner respektive undantag för när ett sådant förbud kan gälla. Den sista finns till för att reglera statliga monopol, främst för att motverka diskriminering mot andra medlemsländer. Det finns även en viktig tillhörande princip till artiklarna, nämligen proportionalitetsprincipen, vägt ihop med den nationella standarden. Nämnda lagrum och principer analyseras genom relevanta rättsfall där de använts. De relevanta artiklarna från EU-rätten kommer från grundfördraget, fördraget om den Europeiska unionen med förkortningen FEU, den ingår därmed i primärrätten vilket markerar artiklarnas juridiska tyngd.

EU-domarna som använts ligger som en grund för privatimportsundantaget i svensk lag. Det är främst genom EU-domstolens domar som EU:s rättsliga struktur har etablerats och utvecklats.¹⁵ Domsluten är formellt sett endast bindande för det aktuella fallet som domen rör. Domstolen använder sig dock av tidigare praxis i senare domar. Rättsfallen blir tolkningar av EU:s rättsakter och principer, däribland fördragen och de relevanta artiklarna i vårt fall, samt proportionalitetsprincipen, som är en grundläggande och relevant princip. Två av EU-domstolens domar i denna uppsats är från början svenska rättsfall där högsta instans har funnit osäkerhet vid tolkning av FEUF. Högsta instans i den nationella domstolen har en skyldighet att söka ett förhandsavgörande hos EU-domstolen om svaret på rättsfrågan är oklar. Domstolen fyller på så vis en påtaglig rättskipande funktion där prejudicerande fall skapas.¹⁶ EU-rättsfallen i denna uppsats har därmed skapats på grund av artikel 267 i FEUF där vår nationella domstol har funnit rättsläget oklart.

---

¹⁵ Finna rätt: ombudets källmaterial och arbetsmetoder s.64, s.68.

¹⁶ Finna rätt: ombudets källmaterial och arbetsmetoder s.69.

1.4 Disposition

Uppsatsen består av två huvuddelar i kapitel två respektive tre där de två olika frågeställningarna behandlas. I kapitel två utrönas rättsläget genom en grundlig genomgång av bakomliggande information i linje med frågeställning och syfte. Då den första frågeställningen ämnar beskriva gränsen mellan privatimport, detaljhandel och tillhandagåendeförbudet beskrivs samtliga områden. Detta genom såväl EU- rättsfall och tillhörande lagrum, som nationella rättsfall och tillhörande lagrum. En definition för detaljhandel diskuteras och bestäms även i kapitel två. Den diskussion som endast behandlar privatimport eller detaljhandel görs i sammanfattningen och slutsatsen för kapitel två medan diskussion som är applicerbar i en ny tjänst fortsätter i kapitel tre.

Det tredje kapitlet bevarar den mer analyserande frågeställningen där frågan om ett köp kan utformas så att det inte utgör vare sig detaljhandel eller privatimport utan att strida mot tillhandagåendeförbudet. Detta trots att företaget som är del i transaktionen mot konsument är svenskt. Det tredje kapitlet besvaras med grund i redogörelsen från det tidigare kapitlet. I det fjärde kapitlet sammanfattas den löpande analysen från övriga kapitel och slutsatser dras.

2 Den utredande frågeställningen om gränserna mellan privatimport, detaljhandelsförsäljning och tillhandagående förbudet.

2.1 Inledning

Privatimport, detaljhandelsförsäljning och tillhandagående förbudet behöver definieras och analyseras för att uppfylla uppsatsens syfte. Den första frågeställningen utgör därmed en grund för nästa frågeställning samtidigt som hela fokusområdet kartläggs. Tingsrättsdomarna med företagen Winefinder och Vivino är pågående och har överklagats till högsta instans. Domstolens utfall kan därför ändras. De två domarna är från patent och marknadsdomstolen, de har trots det stor relevans då det i en betydande del av domarna utreds om företagen strider mot Systembolagets monopol.

2.2 Privatimport

2.2.1 Rosengren

Rosengren-fallet utgör det första ifrågasättandet av Systembolagets monopol vad gäller privatimport. Rosengren själv var en av klagandena med bosättningsort i Sverige som genom postorder beställt vin direkt från en spansk producent. Vinkartongerna togs i beslag av tullen då de importerats i strid med alkohollagen (1994:1738). Högsta domstolen ansåg det nödvändigt att fastställa om det principiella förbudet mot att en privatperson direktimporterar alkoholdryck till Sverige var förenligt med FEUF. Därefter ställdes frågan till EU-domstolen huruvida det kunde anses att privatimporten ingick i detaljhandelsmonopolets funktionssätt. Detta var avgörande för om frågan skulle besvaras enligt nuvarande

artikel 37, och att därmed privatimporten skulle ingå i detaljhandelsmonopolet.¹⁷ Artikel 37 i FEUF reglerar statligt monopol, främst för att motverka diskriminering mellan medlemsstaterna men även för att reglera utsträckningen för åtgärder som implementeras av medlemsstaterna som inskränker bland annat kvantitativa importrestriktioner.

Ett tidigare EU-rättsfall som berörde det svenska monopolet är Franzén-fallet, där Franzén själv bedrivit detaljhandel med alkoholdrycker eftersom han ansåg det finnas stöd för det i EU-rätten genom den fria rörligheten av varor, därmed ifrågasatte han alkoholmonopolet. EU-domstolen konstaterade i Franzén-fallet att såsom detaljhandelsmonopolet var utformat utgjorde Systembolaget inget hinder mot artikel 37.¹⁸

Åter till Rosengren-fallet menade Systembolaget att frågan redan hade besvarats i Franzén-fallet och att artikel 37 var tillämplig även i det nya fallet. Det visade sig inte stämna och frågan fick i stället tolkas enligt nuvarande artikel 34. Om så var fallet, att det utgjorde en sådan åtgärd jämförbar med en importrestriktion, behövde förbudet genomgå ett proportionalitetstest, med grund i om åtgärden var försvarbar för att skydda människors hälsa och liv enligt nuvarande artikel 36 i FEUF. EU-domstolen konstaterade att monopolet gäller detaljhandel av alkoholdrycker mot konsumenter i Sverige och att den inte omfattar import av nämnda drycker. De menar därmed att privatimporten står utanför monopolets funktion, vilket rör ensamrätten att bedriva detaljhandel med alkoholdrycker i Sverige, och att den inte kan avse monopolets existens. Detta trots att Systembolaget har en skyldighet att på begäran anskaffa alkoholdrycker, vilket innebär en privatimport genom Systembolaget. Åtgärden är en sådan som påverkar den fria rörligheten av varor inom EU, vilket i fallet även påpekas utgöra en grundläggande princip i FEUF. Förbudet för import är även en följd till kapitlet i alkohollagen som avser partihandel, vilket inte är vad fallet gäller. På grund av den bedömningen menade EU-domstolen att artikel 31 inte kunde tillämpas, vilket motsvarar nuvarande artikel 37.¹⁹

---

¹⁷ C-170/04 - Rosengren and Others.

¹⁸ C-189/95 – Franzén.

¹⁹ C-170/04 - Rosengren and Others.

HD ställde frågan hur det utgör en kvantitativ importrestriktion enligt dåvarande artikel 28, nuvarande 34 i FEUF trots att Systembolaget på begäran ska anskaffa och därmed även importera de berörda dryckerna. I dåvarande alkohollag fanns det dock en möjlighet för Systembolaget att avslå en konsuments begäran att importera drycker som inte ingick i Systembolagets sortiment. Det fanns därmed ett förbud mot direktimport som inte kompenserades av en skyldighet för Systembolaget att importera de begärda dryckerna. EU-domstolen menar att utöver den nyss nämnda obalansen, drabbas konsumenter av ett flertal olägenheter när de importerar via Systembolagets tjänst än om de hade gjort en egen privatimport. Den behövde exempelvis gälla ett visst minst antal flaskor och det skulle för köparen även uppkomma administrativa kostnader till Systembolaget, transportkostnader samt en marginal på 17 procent. I jämförelse med en privatimport uppkommer således kostnader och krav som annars inte hade gällt. EU-domstolen menar därför att förbudet utgör en kvantitativ importrestriktion.

HD ställde sedan den sista frågan om förbudet kunde anses utgöra en befogad reglering i enlighet med nuvarande artikel 36, dåvarande artikel 30. Nuvarande artikel 36 anger en uttömmande lista på befogade grunder för importrestriktioner, däribland skyddet för hälsa och liv. EU-domstolen menade att denna grund är högt värderad enligt fast rättspraxis.

EU-domstolen konstaterade sedan att det inte framkommit några uppgifter som gjorde förbudet befogat på den grund att det skyddar hälsa och liv enligt artikel 36. Regeringen hade anfört att förbudet grundades på behovet av en allmän begränsning av alkoholkonsumtionen och för att skydda ungdomar från alkoholkonsumtionens skadeverkningar genom att styra efterfrågan till Systembolaget. Regeringen menade att försäljning genom Systembolaget medförde en kontroll av kundernas ålder. EU-domstolen nämner att en nationell reglering eller praxis kan vara förenlig med EG-fördragen om den är att anses nödvändig för att skydda människors hälsa och liv. En sådan reglering är inte befogad om en mindre omfattande reglering i termer av negativ inverkan på handeln inom EU ger ett lika effektivt skydd för den nämnda grunden. Det EU-domstolen tar upp här är ett s.k. proportionalitetstest samt den nationella standarden. I slutändan kommer EU-domstolen fram till att åtgärden inte är ändamålsenlig för att uppnå syftet att allmänt begränsa alkoholkonsumtionen och att den inte står i proportion till syftet att skydda ungdomar mot

alkoholkonsumtionens skadeverkningar. EU-domstolen gjorde ett proportionalitetstest och vägde in nationell standard för att besluta om åtgärden var försvarbar. Enligt uppsatsens syfte är Rosengren-fallet relevant för att förstå EU-domstolens resonemang bakom vad en åtgärd som utgör en obefogad importrestriktion kan innebära. Resonemanget är relevant både genom de bakomliggande principer de använt och i sak. Det som är relevant från det sakliga resonemanget är att då ålderskontrollen inte kunde garanteras när vin hämtas från postutlämningsplatser när beställning sker till mindre orter utan ett Systembolag, kunde inte en den nationella standarden anses tillräckligt hög och vara proportionerlig till att ett förbud mot alla svenska konsumenter oavsett ålder fanns för att göra en privatimport. Förbudet kunde inte vara grundat på att upprätthålla en hög standard av ålderskontroll. Ett annat resonemang gällde svårigheterna till privatimport genom Systembolaget både på grund av extra kostnader konsumenten drabbades av samt det faktum att Systembolaget kunde lämna avslag på en privatimportsbegäran.²⁰

proportionalitetsprincipen är som tidigare nämnt en grundläggande princip inom EU-lagstiftning och kommer till uttryck i artikel 5.4 FEU där det står att unionens åtgärder till innehåll och form inte utöver vad som anses nödvändigt för att nå målen i fördragen och att principen ska tillämpas i enlighet med protokollet för principen. Det som menas är att EU-lagstiftning inte oproportionerligt ska inskränka på nationell lagstiftning även innebär att nationell lagstiftning inte kan rättfärdigas mot EU-lagstiftning om den är oproportionerlig.

Principen kommer även som bekant uttryckt i artikel 36 FEUF som en proportionalitetsbedömning som görs ihop med den nationella standarden. Den nationella standarden bedöms precis som proportionalitetsbedömningen i det enskilda fallet med hänsyn till diverse variabler. Den kommer till uttryck i artikel 114 FEUF samt artikel 36 FEUF. EU-domstolen kan välja att acceptera eller neka en viss standard, vilka variabler som inräknats går inte specificera då det skiljer sig från fall till fall och blir en form av helhetsbedömning. Åtgärden ses i ljuset av den nationella standarden. Robert Schütze presenterar tidigare EU-praxis där en hög respektive låg nationell standard har antagits. Han menar att den nationella

---

²⁰ C-170/04 - Rosengren and Others.

standarden är betydligt svårare att avgöra än vilka grunder ett förbud har införts på.²¹

2.2.2 Winefinder

Winefinder ApS är ett danskt helägt bolag av det svenska aktiebolaget Winefinder AB. Det danska dotterbolaget ska enligt den danska motsvarigheten till bolagsverket, Erhvervsstyrelsen, verka inom detaljhandel med dagligvaror via internet. Det framgår även genom deras årsredovisning från 2017 att deras primära verksamhet är försäljning av vin till privatpersoner. Likväl framgår att Winefinder har etablerat sig som den ledande aktören för kvalitetsvin på marknaden inom denna genre. Genom Winefinder AB:s årsredovisning för 2017 framgår att det danska dotterbolaget erbjuder en marknadsplats för vin på internet där en betydande del av verksamheten utgör distansförsäljning av vin till svenska konsumenter. Winefinder AB:s verksamhet har däremot riktat sin försäljning till svenska företag med serveringstillstånd samt vinprovningar. Det svenska bolaget är även tänkt att bistå det danska bolaget med tjänster inom bland annat IT, service, utveckling, ekonomi och inköp. Därmed är det tekniskt sett det danska bolaget som har en verksamhet som bedriver försäljning till konsumenter, däribland svenska konsumenter, via internet. Det danska bolaget köper även in tjänster från andra bolag och inte endast sitt svenska moderbolag, däribland lagerhållning och logistik.

Domstolens utredning har visat att Winefinderbolagen samverkar på flera olika sätt. De delar kontaktuppgifter där kundtjänstens telefonnummer och e-postadress är svensk, samma uppgifter gällde när kunden reklamerade eller använde sin ångerrätt. Detta i enlighet med svenskt konsumentskydd, som hävdats gälla Winefinders kunder på webbplatsen. Dessa uppgifter har efter att Systembolaget väckt talan ändrats till danska kontaktuppgifter. Enligt Winefinder ska det tydligt framgått att försäljningen till de svenska konsumenterna gjorts av det danska bolaget. Utredningen visar dock med den skriftliga bevisningen att det är svårt att dra slutsatser om vilket av bolagen som bedriver e-handel mot de svenska konsumenterna. Båda bolagen anges som avsändare på webbplatsen och

---

²¹ Schütze, Robert. An Introduction to European Law (2015), Oxford Press, Third Edition, London. (e-edition) s.413-415.

”Winefinder” anges på webbplatsen i generell mening, ett namn som har samhörighet med såväl det svenska som det danska bolaget, även betäckningen ”vi” gäller båda bolagen. Detsamma gäller kommunikationen med kunderna och de har även sagts på hemsidan att bolagen har en gemensam integritetspolicy. Winefinder AB är däremot registrerat som innehavare av webbplatsen som endast finns tillgänglig på svenska och anger priser i svensk valuta, SEK. Winefinder AB:s vinevent har även marknadsförts på webbplatsen, dock i en begränsad utsträckning. Utredningen ger därmed stöd för att webbplatsen främst använts för e-handel mot svenska konsumenter.

Winefinder hävdar sig vara certifierade av Trygg e-handel i orderbekräftelsen som kunden erhåller efter köp. Det är dock endast Winefinder AB som har denna certifiering. Det är även det svenska bolaget som innehar rättigheterna till både ordvarumärket WINEFINDER och logotypen som används som gemensamt svarumärke, registrerat för bland annat vin och återförsäljningstjänster av drycker. Under 2019 framgick det även att det danska bolaget Winefinder ApS hade en registrerad c/o adress till ett logistikföretag i Danmark, dessa företagen hade samma verkställande direktör och styrelse under 2018 och samtliga var bosatta i Sverige.

Trots att Winefinder ApS formellt bedriver e-handelsverksamhet gentemot de svenska konsumenterna menar domstolen att det inte går att göra en klar distinktion mellan vilket av bolagen som ansvarar för e-handelsverksamheten.

Vad gäller transporten, skickar Winefinder ut ett sms med påminnelse till kunden om att en leverans väntar, om kunden skulle få förhinder till att hämta beställningen ska kunden kontakta transportören. Det anges i köpevillkoren på webbplatsen att efter ett fullbordat köp med bekräftelse och kvitto, ser Winefinder till att vinet transporteras till kunden genom en oberoende leverantör. Leveransalternativen finns på Winefinders webbplats, tidigare stod det att transporten gjordes genom av Winefinder anlita budfirma. Enligt Winefinder ska ett alternativ där kunden själv hämtar beställningen på lagret i Danmark ha funnits. Bevisningen visar dock att detta alternativ inte framgick för kunden under köpprocessen. Kunden kan inte heller välja en egen transportör, köparen har därmed ingen inverkan på vilken transportör som levererar varorna och involveras endast genom att betala

fraktavgiften till Winefinder på 39kr. Denna summa är oberoende av storleken på beställningen och förhållandevis låg för transporten. Det är Winefinder själva som erlägger betalning till sin valda transportör och som tidigare nämnts även hanterar diverse uppgifter kring leveransen, bland annat transportsskador. De har även på webbplatsen anfört att kunden endast behöver välja vin, lägga in en beställning och luta sig tillbaka, resten sköter de. Det finns inget avtal mellan kunden och transportören utan om ett sådant finns gäller det mellan Winefinder AB och transportören.

Winefinder har försökt stödja sig på Rosengrenundantaget från 4:4 p.7 då de menar att transporten sker för den svenska köparens räkning genom yrkesmässig befordran av en oberoende mellanhand. Domstolens utredning visar att Winefinder ändrade från att påstå att de själva levererade till att leveransen skedde av ett anlitat transportbolag.

Domstolen menar att utredningen visar att hemleveransen är en viktig och integrerad del av Winefinders tjänst, e-handel med alkoholdrycker från mottagande av beställning till leverans. Transporten kan inte ses som frikopplad från Winefinders verksamhet även om den tekniskt sett utförs av ett bolag anlitat av Winefinder.

Domstolen menar att endast det faktum att Winefinder genom e-handel mot svenska konsumenter där hemleverans ingår genom en transportör de själva anlitat ska utgöra detaljhandel i Sverige. Dessutom med hänsyn till Winefinders nära anknytning till Sverige där den danska delen av bolaget endast har avsett förvaring av alkohol på ett lager i Danmark. Domstolen framför vidare att Winefinders verksamhet är etablerad på ett sådant sätt att båda Winefinderbolagen ska anses driva detaljhandel av alkoholprodukter mot svenska konsumenter och att Rosengrenundantaget därmed inte kan användas för att rättfärdiga det. Det rör sig därmed inte om privatimport utan om försäljning i Sverige.²² Det står inte uttryckligen i domen att Winefinder ApS är registrerade som distansförsäljare hos Skatteverket, det som domstolen däremot konstaterar är att det inte finns några svenska tillstånd för att bedriva distansförsäljning mot svenska konsumenter.

---

²² Winefinder- TRPM_T2019.

2.2.3 Vivino

Vivino Inc. är ett amerikanskt bolag med ett dotterbolag i Danmark, Vivino ApS, som vidare benämns som Vivino. Det är Vivino som äger rättigheterna till webbplatsen och står för innehållet på den. Detsamma gäller mobilapplikationen. Båda utgör kanaler för Vivinos e-handel mot svenska konsumenter. Vivino är registrerat hos Skatteverket som distansförsäljare av alkoholhaltiga drycker och betalar därmed svensk alkoholskatt och mervärdeskatt på försäljningen av alkohol. Innehållet på webbplatsen är på svenska och priset anges i svensk valuta, SEK. Sverige kan väljas i alternativ för vilket land kunden vill att beställningen ska levereras till. Efter beställningen får köparen en beställningsbekräftelse från Vivino och en leveransbekräftelse från transportören som levererar direkt till kunden med varorna i en förpackning med Vivinos varumärke. Verksamhetens utformning beskrivs inte i lika rik detalj som i Winefinder-domen. Utredningen analyserar snarare lagtexten och Rosengrenundantaget.

Domstolen menar att det får anses klarlagt att en oberoende mellanhand i lagens mening innebär att aktören som säljer alkoholhaltiga drycker till svenska konsumenter inte får vara etablerad på den svenska marknaden, åtminstone inte bedriva verksamhet med ett fast driftställe här. Detta ska då utgöra detaljhandel och inkräkta på Systembolagets monopol.²³ I ett annat mål, en dom från hovrätten, där en svensk aktör som sålt vin till konsumenter dömdes för olovlig försäljning av alkohol enligt 11:3, nämns även att det finns verksamheter där det råder osäkerhet om verksamheten är olaglig eller inte.²⁴

Åter till Vivino-domen menar domstolen att i en situation som i Rosengren-målet när konsumenten själv anlitar en transportör som är oberoende från säljaren omfattas konsumenten av 4:11 p7. Detta är en självklarhet då fallet skapade undantaget, men det är av samma anledning även en utgångspunkt.

Enligt domstolen påverkar inte faktumet av att situationen handlar om distansförsäljning. Definitionen för distansförsäljning går att finna i 15 paragrafen

---

²³ Vivino- TRPM_2020_2069.

²⁴ mål nr B 6057-15.

lagen om alkoholskatt, 1994:1564, den som inte bedriver ekonomisk verksamhet men förvärvar beskattade alkoholvaror som transporteras hit från annat EU-land av säljaren eller av någon annan för säljarens räkning. Vivinos verksamhet går därför under distansförsäljning. Distanshandel måste vara tillåten då den utgör andra sidan av myntet till privatimport. Ett förbudande av distanshandel av alkohol skulle innebära att handelshindret som upplöstes genom rosengrenfallet hade bestått. Domstolen kommer därmed fram till att det inte kunde vara lagstiftarens avsikt att distansförsäljning skulle utgöra otillåten detaljhandel i Sverige. Detta trots att domstolen i domen klarlagt att detaljhandel kan göras över internet.

2.2.4 Alkohollagen 4:4 p.7

I alkohollagen (2010:1622) 4:4 återfinns de undantag som nämns i tillhandagåendeförbudet i 3:9, där undantaget för privatimport ingår.

Följande citering är från undantaget för privatimport i alkohollagen i 4:4 punkt 7; ” av en enskild person som har fyllt 20 år genom yrkesmässig befordran eller annan oberoende mellanhand, om införseln sker från ett annat land inom europeiska ekonomiska samarbetsområdet och dryckerna är avsedda för dennes eller dennes familjs personliga bruk, ” Från citeringen är termerna, yrkesmässig befordran och oberoende mellanhand viktiga att definiera.

Från Prop. 2007/08:119 tolkar regeringen Rosengrendomen mot EG-rätten där de konstaterar att även vid en strikt tolkning efter ordalydelsen bör införsel av en oberoende mellanhand inte nödvändigtvis vara yrkesmässig utan även privata ombud ska kunna ombesörja leveransen, på så vis kan förslaget vara i enlighet med EG-rätten och regeringens förslag till undantaget i lagtexten bör således ha med båda termerna, yrkesmässig befordran eller annan oberoende mellanhand.²⁵ Det framgår även att tanken är att det inte ska spela någon roll om det är säljaren eller köparen som anordnar transporten.²⁶ Vilket även framgår i Vivino-domen och framgår i uppsatsen redogörelse för domen.

Företaget får inte själva leverera varorna då det har bekräftats utgöra detaljhandel i ett tidigare EU-rättsfall.²⁷ Det kan diskuteras om Vivino kunde separera sig bättre

---

²⁵ Prop. 2007/08:119 s.37.

²⁶ Prop. 2007/08:119 s.2.

²⁷ C-198/14 – Visnapuu.

från transportören. Ombudet för Winefinder menar att Vivino i och för sig har varit tydliga med att de använder en fristående transportör, ett transportbolag, vilket inte krävt vidare diskussion. Ombudet menar att Winefinders fall är det i stället kunden som tar hjälp av ett transportföretag vilket gör köpet ännu mer distanserat och hävdar att oavsett vad har det i båda fallen att göra med en oberoende transportör till säljaren. Ombudet menar att i Vivino-domen är domstolen väldigt tydliga med att det inte spelar någon roll om det rör sig om ett distansköp, där kunden anordnar transporten, eller om det gäller distansförsäljning, där säljaren anordnar transporten. I Vivino-fallet anordnar säljaren transporten, men utför inte den själva. Vilket är tillåtet och framgick i stycket ovan.

Ombudet menar att i förstahand kan även Winefinders transport ännu tydligare ses som ett distansköp och oavsett vad rör det sig om distanshandel vilket innebär Winefinder inte har levererat själva. Det är inte heller något som har påståtts av Systembolaget och ombudet menar att det därmed är irrelevant. Vad gäller transporten har därmed inget av företagen gjort fel. Ombudet menar vidare att anledningen till att transportresonemanget om distanshandel inte tydligt kommer fram i Winefinder-domen är för att domstolen tidigt kategoriserar handeln som detaljhandel.

I Förarbetena till den gällande alkohollagen beskrivs undantaget som skapades genom Rosengrenmålet. Undantaget gäller både när köparen anordnar hemtransporten och när säljaren gör det.²⁸ Tanken har följt med vidare till senare utredningar.²⁹

2.3 Tillhandagåendeförbudet

Tillhandagåendeförbudet återfinns i 3:9 alkohollagen (2010:1622). I 3:9 andra meningen står "Det är också förbjudet att i annat fall än som avses i 4:4 andra stycket 1, 2 och 4-7 i större omfattning tillhandagå annan med att anskaffa alkoholdrycker eller alkoholdrycksliknande preparat." Privatimportsundantaget återfinns i punkt 7. Tillhandagåendeförbudet och privatimport står i förhållande till varandra där 3:9 andra meningen utgör ett generellt förbud som täcker samtliga

---

²⁸ Prop. 2009/10:125 s. 59.

²⁹ SOU 2014:58 s.76.

händelseutfall som inte finns listade i undantagen i 4:4. De angivna punkterna är specifika situationer där ett tillhandagående därmed är acceptabelt. Ombudet för Winefinder menar att 3:9 är en nödvändighet men att den bygger på att företaget kategoriseras in som privatimport eller i något av undantagen.³⁰

I och med Rosengrenfallet fick den svenska rätten anpassas då privatpersoners möjlighet att föra in alkoholdrycker genom en yrkesmässig befordran eller annan oberoende mellanhand behövde möjliggöras. Det var därmed relevant att beakta 3:9 (2010:1622) där ett tillhandagåendeförbud fanns. I propositionen, 2007/08:119, till lagändringen (2008:366) lyfts att förbudet har funnits sedan en lång tid tillbaka, om än i ett annorlunda format.³¹ 12:e paragrafen första stycket, sista meningen i lagen om handel med drycker (1977:293) har en nära identisk lydelse till dagens bestämmelse i 3:9 (2010:1622), andra meningen. Skillnaderna mot den aktiva bestämmelsen är att undantagen i punkterna som återfinns 4:4 (2010:1622) har lagts in, samt ett tillägg med benämningen, alkoholdrycksliknande preparat. Dessförinnan återfinns en liknande bestämmelse i 3:20 rusdrycksförsäljningsförordningen (1954:521),³² samt i 4:9 2st. mom. förordningen (1937:436). I den sistnämnda bestämmelsen lyfts näringsverksamhet som ett alternativt bakomliggande syfte. I förarbetena framkom det att man ville undvika att tillhandagåendet gjordes mot ersättning och sattes i system i näringsfång.³³

Från propositionen 1994/95:89 anges tre förfaranden, däribland ett förbud att tillhandagå annan med anskaffande av alkoholdrycker.³⁴ Från den tidigare alkohollagen (1994:1738) var motsvarigheten 3:8 där hela det första stycket i nuvarande 3:9 (2010:1622) riktades mot langning. Tillhandagåendeförbudet går att finna i det tredje stycket i den tidigare lagens 3:8 (1994:1738).³⁵

Från Prop. 2007/08:119 lyfts uppmaningen från förarbeten till 1977 års lag (1977:293), att i så stor uträkning som möjligt begränsa enskildas vinstintresse i hanteringen av alkoholdrycker. De menar att den även bör vara tillämplig på första

---

³⁰ Bilaga A.

³¹ Prop. 2007/08:119 s.38.

³² 1954:521 §20.

³³ [Prop. 2007/08:119](#) s.38.

³⁴ Prop. 1994/95:89 s. 91.

³⁵ Alkohollagen 1994:1738.

stycket i 3:9 (2010:1622), däribland andra meningen där tillhandagåendeförbudet finns.³⁶

SOU. 2009:22 ger en tolkning av tillhandagåendet där det benämns som förmedling av alkoholdrycker. I Vivino-fallet ansågs företaget utföra distansförsäljning enligt definitionen från lagen om alkoholskatt (1994:1564) vilket är ett tillhandagående i köptransaktionen, dock ett sådant som omfattas av undantaget. I utredningen lyfts dock att definitionen för tillhandagående och anskaffande kan sträcka sig i ett vidare fång. Syftet med bestämmelsen måste vara att träffa personer som agerar mellanhand mellan köpare och säljare. De menar i utredningen att även om de tidigare versionerna av bestämmelsen inte tog syfte på den typen av tillhandagående som en mellanhand för privatimport kan anses utgöra så ska det nu aktuella undantaget för privatimport inte omfatta mellanhänderna. De menar att lagrummets utformning efter undantaget har skapat tolkningssvårigheter och beskriver sedan olika former av verksamhetsupplägg där tolkningssvårigheter finns, såväl Winefinder som Vivino passar in bland beskrivningen som ges. De uppger att ett annat företag via deras vinklubb har sålt vin direkt till konsumenter från ett lager utomlands. Utredningen lyfter även ett investeringsmemorandum där ett företag har planerat att etablera sig genom ett nät av butiker där information samt rådgivning finns och sedan beställning och hämtning kan göras. De nämnda företagen och utformningen av verksamhet utgör endast exempel på mellanhänder och de poängterar att andra former av förmedling kan förekomma.³⁷ Efter vad som framkommit av Winefinder-domen och ombudet för Winefinders uttalande, om den svenska anknytningen kan det dock konstateras att Winefinder blir svårtolkat inom 3:9.

Från det ovanstående går att utläsa att tillhandagåendeförbudet har haft en plats i lagen som behandlar alkoholkonsumtion sedan en lång tid tillbaka. Lydelsen och syftet för förbudet har till viss del ändrats genom åren men det står klart att den i grunden har varit densamma. I och med Rosengren-fallet infördes privatimportsundantaget. Tillhandagåendeförbudet i sig har inte modifierats sedan 1977 och den kan då vara svår att betrakta som tidsenlig.

---

³⁶ Prop. 2007/08:119 s.39.

³⁷ SOU. 2009:22 s.75.

Från SOU. 2014:58 lyfts att privatinförseln måste underlättas, uppmuntras eller på annat sätt främjas i kommersiellt syfte. Utredningen menar att saklig information om alkoholdrycker som inte tillhandahålls av Systembolaget inte bör utgöra ett otillåtet främjande, vinrecensioner ges som exempel. Även resebyråers intresseväckande för utländska alkoholdrycker genom vinprovningsresor nämns. En svensk importör ska dock falla inom förbudet för kommersiellt främjande då en det endast är den utländske säljaren genom sin gränsöverskridande handel mot en svensk konsument som kan innefattas av privatimportsundantaget.³⁸ Tillhandagående förbudet tidsenlighet ifrågasätts även i SOU. 2014:58. Den anses vara föråldrad och opassande för att förbjuda verksamheter som har en mellanhandsroll. Utredningen föreslår att ett specifikt förbud skapas för verksamheter som tar sikte på ett kommersiellt främjande av privatimport.³⁹ Förslaget har inte blivit lag och är därför inte värt att beskriva, det visar dock på en osäkerhet för hur ett kommersiellt främjande av privatimport ska hanteras och vad som ska tillåtas eller inte tillåtas. Det visar även att det finns en osäkerhet i vilka lagrum som krävs.

EU-domstolens praxis har visat på att syftet inte var att skapa nya kommersiella aktiviteter. Den oberoende mellanhanden i privatimportsundantaget kan vara en transportör utan att hänsyn tas till om denne är yrkesverksam eller inte. Det har därmed inte varit meningen att oberoende mellanhand ska tolkas på ett annat sätt än som en transportör. De menar vidare att många av de kommersiella aktiviteter som finns på marknaden idag kan betraktas som ytterst tveksamma om inte olagliga. De menar att privata vinstintressen inte är förenligt med dagens alkoholpolitik och den restriktiva politiken som förts under lång tid.⁴⁰

2.4 Detaljhandel

Faktorerna som gör att ett köp klassificeras som detaljhandel kan vara många. Vi behöver gå efter en definition efter vad som generellt gäller för detaljhandel, vad som sagts i fallen uppsatsen analyserar, alkohollagens innehåll, andra lagars definitioner samt vad propositionerna och utredningarna anger. Sedan kan

---

³⁸SOU 2014:58 s.85.

³⁹ SOU 2014:58 s.79.

⁴⁰ SOU 2014:58 s.9.

detaljhandel ses i sitt rätta förhållande till privatimport. Därmed är det av yttersta vikt att fastslå en definition för detaljhandel och dess omfattning när det gäller alkoholprodukter. Med en otydlig definition är det svårt att avgöra vad som kan innefattas i monopolet.

Det som i en generell mening utgör detaljhandel är enligt Boverket alla typer av köp och försäljning av varor och tjänster som främst riktar sig mot privatpersoner. Varorna kan utgöras av såväl dagligvaror som sällanköpsvaror. Frisör och resebyrå benämns som exempel på tjänster som kan stå under begreppet detaljhandel. Även platsen för detaljhandel kan variera, här nämns butiker och marknader som exempel.⁴¹ För att vara i linje med syftet för uppsatsen är fokusområdet i stället detaljhandeln av alkoholdrycker och vad den utgörs av i Sverige.

Det går att finna en definition för detaljhandel i 1:11 2st alkohollagen (2010:1622) där försäljning till konsument benämns. Det är en definition som är bred men som även återfinns i definitionen av detaljhandel i andra lagar. Lag (2018:2088) om tobak och liknande produkter, har samma definition för detaljhandel. Försäljning till konsument verkar därmed vara ett grundläggande kriterium för att köpet ska kunna kategoriseras som detaljhandel. Alkohollagen ger däremot ingen direkt definition av detaljhandelns omfattning och det går inte heller att finna en sådan i Systembolagets avtal med staten.⁴²

Tidigare i uppsatsen där Rosengren-fallet förklarades lyftes att EU-domstolen konstaterade att monopolet gällde detaljhandel och att privatimport stod utanför monopolets funktion, vilket är att bedriva detaljhandel mot konsument av alkoholdrycker i Sverige.

Från den tidigare alkohollagen (1994:1738) anges att försäljning utgör all form av tillhandahållande till konsument av dryck mot ersättning. Denna definition av försäljning har inte förts över till nuvarande lagstiftning men det framgår av Prop.

---

⁴¹ Boverket: Detaljhandel,

<<https://www.boverket.se/sv/PBL-kunskApSbanken/planering/detaljplan/planbestammelser/anvandning-av-kvartersmark/detaljhandel/>>, besökt 2022-04-24

⁴² Regeringskansliet rättsdatabaser: Tillkännagivande (2019:552) av avtal mellan Systembolaget Aktiebolag och staten-

<<https://rkrattsbaser.gov.se/sfst?bet=2019:552>>

2011/12:61 att den fortfarande är relevant.⁴³ En lagkommentar till den gamla definitionen av försäljning lyfter att det inte går att finna av förarbetena vad anledningen är till att definitionen av försäljning inte har följt med.⁴⁴

I SOU. 2014:58 påminner utredningen om att Systembolagets monopol grundar sig på artikel 37 i FEUF och att de genom monopolet har en exklusiv försäljningsrätt. Vidare nämner de skapandet av privatimportsundantaget genom Rosengrendomen. De poängterar att det kan hävdas att privatinförsel inte utgör detaljhandel, i vart fall i Sverige, men att det är omöjligt att dra en tydlig skiljelinje av vad som utgör detaljhandel och vad som utgör privatinförsel. Införseln kan ske i kombination med detaljhandel som i Rosengrenfallet. Detaljhandel innebär att varor säljs direkt till konsument, detta nämns i utredningen men konstaterades även i ett tidigare stycke som den mest grundläggande faktorn. Det som enligt utredningen verkar vara skillnaden mellan privatinförsel och detaljhandel är att handeln för privatinförsel är gränsöverskridande. Därmed är det en fråga om vilket land säljaren är etablerad i, då konsumenten är svensk.⁴⁵ Detta är en fråga som domstolen får i uppgift att besvara i Winefinder-domen. Företaget Winefinder har bedrivit sin verksamhet sedan 2007. Utredningen från 2014 har alltså kommit till efter att verksamheten varit känd. Det går inte att säga om Winefinder har varit i statens utredares kännedom, det går dock att konstatera att domstolen har dömt i enlighet med utredningen vad gäller den svenska anknytningen.

I SOU. 2014:58. menar utredarna att det är upp till de rättsvårdande myndigheterna att bedöma huruvida en verksamhet ska tillåtas eller inte med tanke på förutsättningarna i det specifika fallet. För utredningen handlar det inte om att ge specifika förslag på vad som ska vara anses tillåtet eller inte utan snarare reglera ramverket som verksamheter ska hålla sig inom genom att se över alkohollagstiftningen. De presenteras sedan två utgångspunkter där svenska politiska mål står mot EU-politiska mål.⁴⁶ Det visar på en svårighet i att ge en

---

⁴³ Prop. 2011/12:6 s.14

⁴⁴ Lagkommentar:
<https://juno.nj.se/b/documents/3762824?anchor=BOOKPART9789139315452CHAPTER1_COMM56#BOOKPART9789139315452CHAPTER1_COMM56>besökt 2022-05-06

⁴⁵ SOU 2014:58 s.87.

⁴⁶ SOU 2014:58 s.69.

entydig definition för otillåten respektive tillåten verksamhet där detaljhandel onekligen är en sådan verksamhet som är otillåten.

Utredningen menar vidare att en infrastruktur byggd för att främja privatinförsel genom regelrätt distributionstjänst där det finns beställningsmöjligheter och kundservice resulterar i att privatinförseln övergår till att bli försäljning i Sverige trots att aktören enligt EU-rättslig mening inte är att anse som etablerad i Sverige. De nämner även att marknadsföringsåtgärder där alkoholdryckerna exponeras för konsumenter genom exv. visningsrum gör aktören påtagligt närvarande på den svenska marknaden.⁴⁷

I Prop. 2009/10:125 beskrivs detaljhandelsmonopolet där det lyfts att kontrollen av butiksetableringar, öppettider samt ålderskontrollen är viktiga verktyg för att begränsa tillgängligheten i enlighet med alkoholpolitikens mål. De lyfter även att regeringen ser positivt på Systembolagets arbete och deras bidragande till att motverka alkoholens negativa effekter genom att utveckla och tydliggöra det sociala ansvaret.⁴⁸

Domstolen ger en bred definition av detaljhandel i Winefinder-domen. Bara det faktum att de erbjuder konsumenter i Sverige alkoholdrycker med hemleverans av en egen anlita transportör menar domstolen talar för detaljhandel. Från Winefinder målet framkommer att även handel över internet kan utgöra detaljhandel, den är således inte begränsad till att vara i fysisk butik. Detta överensstämmer med Boverkets övertäckande definition.

Det har nämnts att ett alternativ till privatimport är genom Systembolaget. Tjänsten de utför är gratis men slutsumman konsumenten betalar kan trots det uppgå till en relativt hög summa beroende på beställning. En beställning från den lägsta prisklassen vilket är fördelat på länder, där Danmark och Tyskland bland annat återfinns och med ett kolli, vilket är den lägsta möjliga kvantiteten, uppgår fraktkostnaden till 1650 SEK. Summan gäller dock import från utlandet. Om en svensk vinhandlare redan importerar en viss dryck från utlandet uppgår fraktkostnaden inte till minst 1650 SEK utan prissättningen görs genom att

---

⁴⁷ SOU 2014:58 s.89.

⁴⁸ Prop. 2009/10:125 s.59.

Systembolaget ber om en offert från vinhandlaren som konsumenten sedan får acceptera. Det är en något omständligare process än en vanlig privatimport som kräver färre led och underlättar för konsumenten. Det är även en tidsmässig omständlighet att endast handläggningstiden för en svensk säljare ligger inom ett spann på 2-4 veckor och för en utländsk säljare tar normalt minst 8 veckor. Tiden från accept av offert till ankomst av varor är inte inräknat. Processen är densamma i båda fallen men vad gäller köpet från den svenska vinhandlaren finns det ingen standardiserad frakt som är publikt annonserad likt den som gäller för de olika prisklasserna från utlandet. Praktiskt sett går processen till genom att Systembolaget lämnar en offert till konsumenten som säljaren lämnat, konsumenten får sedan neka eller acceptera offerten. Vid en accept köper sedan Systembolaget in varorna från säljaren och konsumenten köper sedan varorna av Systembolaget.⁴⁹ Påslaget på 17 procent på inköpspriset som utgör vinstmarginalen vilket nämndes i Rosengrendomen gäller fortfarande oavsett vilket land som beställningen görs på, vilket framgår av Systembolagets hemsida.⁵⁰ Tjänsten är således gratis men Systembolaget tar en vinstmarginal.

2.5 Sammanfattning [och slutsatser]

Det kan diskuteras hur bred en definition för detaljhandel av alkoholdrycker bör vara. Genom en allmän och bred definition av detaljhandel innefattas även tjänster. Detaljhandeln av alkoholdrycker tycks dock endast innebära försäljningen av alkoholdrycker mot konsument men tillhandahållande i sig kan sträcka sig utöver endast försäljning av produkter. Trots det verkar det som att försäljning tidigare har använts synonymt med tillhandahållande. Det kan förklaras genom utvecklingen av diverse mellanhänder från det att begreppen användes synonymt på 90-talet till en annan bild idag där begreppen bör skiljas.

---

⁴⁹ Systembolaget: Privatimport

<https://www.systembolaget.se/bestalla-och-handla/privatimport/#vad_kostar_privatimport>, besökt 2022-05-12.

⁵⁰ Systembolaget: Prismodell

<<https://www.omssystembolaget.se/salja-med-ansvar/ansvar-for-produkterna/inkopsprocess/prismodell/>>, besökt 2022-05-12.

Privatimport är detaljhandel som sker gränsöverskridande. Tolkningen av Winefinder-domen samt Vivino-domen där den senare klassificerades som privatimport och den tidigare detaljhandel trots likheterna i bolagets verksamhet visar på att domstolen lagt stor vikt vid etableringsnationen. Faktorer som rör etableringsnationen verkar därmed ha en avgörande betydelse. Detta visar ytterligare ett viktigt begrepp att redogöra för i fallen. Jörgen Hettne benämner e-handel som komplex vad gäller etableringsstat, att ett företag har viss utrustning i en stat medför inte att den staten utgör etableringsstat för företaget.⁵¹ Hettne lyfter även artikel 49 i FEUF där det framgår att ett företag är etablerade om de stadigvarande och kontinuerligt bedriver sin verksamhet där.

Vad gäller själva detaljhandel som begrepp är slutsatsen att det inte finns en entydig definition utan detaljhandeln för alkohol får bedömas vara en egen kategori. Det enda som med säkerhet går att fastställa är att detaljhandel är försäljning av alkoholprodukter till konsument.

Det verkar finnas ett spann för hur en privatimport kan gå till, särskilt då dess utsträckning testas. Rosengren-fallet är bekräftat som en korrekt privatimport. Den ger oss dock inte företagets perspektiv utan utgår från privatpersonens synvinkel och har naturligtvis lagt grunden för privatimport. Winefinder och Vivino rör sig mer mot gränslandet av detaljhandel. Ombudet för Winefinder menar att det viktiga i båda domarna är att domslutet ger tydliga besked om vad ett förbud ska gälla för och att det hade underlättat om förbudet var mer specificerat. Tillhandhållandet måste ligga inom det godkända spannet. Oavsett vad kommer det stoppas av 3:9 i alkohollagen men det är för prövning huruvida Systembolaget har utvidgat sitt monopol och verkat utanför dess tilldelade syfte, detaljhandel.

Diskussionen kring transport och hur den lagenligt ska ske slutar i att det inte spelar någon roll om den anordnas av säljaren eller köparen. Det enda kravet vad gäller transporten är att det inte är säljaren själv som levererar, likt EU-rättsfallet som nämndes i diskussionen med ombudet från Winefinder. I Rosengren-fallet har Rosengren själv anordnat transporten och i Winefinder samt Vivino har säljaren anordnat den genom en oberoende mellanhand.

---

⁵¹ Hettne, J. (2017). Näthandel med alkohol - lagligt eller olagligt.

Som ombudet från Winefinder nämner är det möjligt att domstolen håller fast vid beslutet likt första instans även i överrätten. Argumenten för detta är att trots företagens likhet i företagsstruktur och hur köpet går till, visar domarna på att det som skiljer mellan privatimport och detaljhandel är etableringslandet för företaget. Inte bara domslutet pekar på det utan även förarbetena. Ombudet för Winefinder anser den stora frågan för domstolen vara att avgöra vart gränsen går för vad som får anses utgöra detaljhandel och fastställa om företaget är att anses etablerat i Sverige. Det är en fråga om vad som egentligen borde hindras av svensk lag och vad som ska tillåtas av EU-rätten. Mer specifikt den fria rörligheten av varor och den fria rörligheten av etablering. Då tvisten som bekant rör ett svenskt moderbolag med ett danskt dotterbolag som bedriver e-handel mot bland annat Sverige menar ombudet att det inte finns skäl att hindra ett sådant upplägg och att det borde strida mot EU-rätt.

I Winefinder- domen konstateras att det inte finns licenser för distanshandel för svenska företag. Winefinders enda sätt att få rätt i överinstansen är således att bevisa det danska bolaget som det bolag som driver detaljhandel och inte det svenska. För båda företagen är det därmed en binär fråga för om det utgör detaljhandel eller privatimport.

Ombudet menar att domstolen gör en betydligt mer djuplodande beskrivning av faktiskt gällande lag i Vivino-fallet. Ombudet menar vidare att domstolen i Winefinder-målet inte hinner komma till samma djup i resonemang om gällande lag då det betydligt tidigare i målet bedöms och kategoriseras som att företaget är etablerat i Sverige och därmed även driver sin verksamhet i Sverige. Det är tydligt i Winefinder- domen hur domstolen trycker på den svenska anknytningen. Vilket domstolen gör genom att påpeka de faktorer som gör att företagen dels gör det svårt att skilja på sinsemellan, då det visar att det danska bolaget ger uttryck för att vara svenskt. Samhörigheten mellan bolagen och de svenska inslagen i det danska dotterbolaget hänger till stor del ihop. Det går att reflektera över varför 3:9 i alkohollagen (2010:1622) inte blir relevant. Det är nämnvärt att återigen lyfta tidsaspekten för ovannämnda paragraf som funnits före e-handel fanns. Paragrafen kan bidra med ett nytt spektrum i stället för att endast klassificera handeln som detaljhandel eller privatimport. Domstolen förutsätts naturligtvis känna till lagen. Ombudet instämmer och menar att det bara är omständigheterna som behöver

åberopas. Ombudet menar dock att när det rör sig om gråzoner och det är oklart vilka regler som gäller så kan resonemang föras om relevansen av en viss bestämmelse.

De listade undantagen i 4:4 (2010:1622) är menade att utgöra samtliga anpassningar för vår tid. Om undantagen inte utgör samtliga anpassningar måste monopolet sättas på sin spets och testas. Privatimport borde bara vara ett av otaliga exempel och undantagslistan bör därmed inte vara uttömmande utan snarare öppen, på så vis kan nya undantag införas så att lagen hålls tidsenlig. Privatimport är ett exempel på ett undantag som skapats för att handeln moderniserats.

Ombudet lyfter att i båda rättsfallen så har domstolen tidigt kategoriserat in företagen som antingen detaljhandel eller privatimport. Det nya spektrumet uppsatsen presenterar, att företagen bedöms enligt 3:9 i alkohollagen (2010:1622) kommer därmed inte vara tillämpligt för något av företagen. Gråzonen med oklarheter som ombudet nämner handlar snarare om fallen ska tolkas som detaljhandel eller privatimport. För att ett företag ska tolkas under 3:9 alkohollagen kan det inte klassificeras som vare sig detaljhandel eller privatimport och inte heller ligga i en gråzon mellan de två kategorierna utan gråzonen måste vara bortom kategorierna. Denna gråzon kommer förklaras i nästa kapitel.

3 Den analyserande frågeställning om verksamhetens utformning i jämförelse med tillhandagåendeförbudet.

3.1 Inledning

Så som 3:9 (2010:1622) är utformad idag, ger lagen två alternativ till privatimport. Antingen görs den i enlighet med undantaget i 4:4 7.p. likt Rosengren, eller så görs den via Systembolaget.

Det som ännu inte varit uppe för diskussion är det faktum att tillhandagåendeförbudet i 3:9 (2010:1622) innebär att Systembolaget har monopol på tjänsten att assistera till privatimport. Det är en tjänst som logiskt sätt endast svenska företag har anledning att nyttja då utländska företag uppenbarligen kan falla inom undantaget för privatimport. Som bekant visade sig privatimport vara tillåtet för första gången i Rosengren, men skillnaden mellan utfallen i domarna från Vivino och Winefinder säger oss även något om bolagets etableringslands relevans. Detta med tanke på att den svenska anknytningen har drivits som det huvudsakliga argumentet för om handeln var detaljhandel och gick emot svensk lag eller som privatimport och därmed kunde omfattas av undantaget. Detta kapitel kommer därmed svara på hur ett verksamhetsupplägg, som vidare kommer benämnas som en privatimportstjänst eller assist till privatimport, kan vara utformat. Det kommer även diskuteras om vad som kan eller bör vara acceptabelt enligt svensk- respektive EU-rätt. Tjänsten är således inte att kategorisera som vare sig privatimport eller detaljhandel.

Det som motiverats gällande leverans och transport i såväl Winefinder-fallet som Vivino-fallet är irrelevant i vårt fall. Den underliggande transaktionen ska vara en korrekt privatimport. Vem som anordnat leveransen har som tidigare nämnts inte

spelat någon roll. Om det var säljaren som anordnade leveransen var kravet att den skulle vara fristående från säljaren så att denne inte själv levererade varorna. Det som gör det irrelevant i vårt fall är att vi förutsätter att köpet är en korrekt privatimport. Transportresonemang är således relevant för att köpet ska vara att anses som privatimport men bidrar inte med något värde när vi resonerar i ett senare led, om en tjänst som assisterar till privatimport.

3.2 Tillvägagångsätt i vårt fall

3.2.1 Argument från Rosengren-fallet

I Rosengren-fallet konstaterade EU-domstolen att det dåvarande förbudet var en sådan åtgärd som påverkade den fria rörligheten av varor, vilket är en grundläggande princip inom EU. Förbudet var även från början avsett för partihandel och återfanns i kapitel fyra och därmed inte avsett för privatpersoner. Ett liknande resonemang som EU-domstolen fört i Rosengrendomen för att motivera emot ett privatimportsförbud kan även föras vad gäller 3:9 (2010:1622). Det utgör i nuläget ett förbud mot den typen av förmedlingsverksamhet som vi tänkt oss, assist till privatimport. Bestämmelsen har från början inte vara inte varit avsatt för den typen av verksamhet. Det finns inget som garanterar att detta resonemang får genomslag i vårt fall. Det kan mycket möjligt vara så att en inlånad bestämmelse för ett förbud mot privatimport kan anses vara fel men att ett förbud kan rättfärdigas vad gäller tillhandagående som tjänst. Det är dock ett faktum att i båda fallen har bestämmelsen inte varit ämnad för att förbjuda de åtgärder det är frågan om. Vilket gör det rimligt att motivera för att förbudet kan få nytta av ett klagande. Vad gäller privatimport finns det anpassad lagstiftning och rättsfall som specifikt rör det området. Det är därmed ett mer utvecklat rättsområde än tjänsten, assist till privatimport, som i nuläget inte finns och är helt oprövad i rätten. Privatimportens bestämmelse kommer formas genom prejudikat där både Vivino och Winefinders domar kommer ge vägledning för vad som kan kategoriseras som privatimport. Det är viktigt att ta med sig att privatimportstjänsten inte får bedömas vara detaljhandel med alkohol, vare sig i form av distanshandel eller handel i Sverige vilket är vad tvisten i Winefinder-fallet handlar om. Det danska dotterbolaget i Winefinder anses även vara en marknadsplats för vin på internet, det är inte heller en definition som passar för privatimportstjänsten. Privatimporttjänsten är snarare menat som en service med rådgivning där privatpersoners egna privatimporter behjälpligas.

Ytterligare ett resonemang från Rosengrendomen som kan appliceras på tjänsten, assist till privatimport är Systembolagets motsvarighet till tjänsten. När det gällde privatimport som i Rosengren-fallet jämförde EU-domstolen kostnader och olägenheter som uppkom när en privatimport gjordes genom Systembolaget. EU-domstolen nämnde även Systembolagets makt att avslå en förfrågan och att

förbudet att inte tillåta en privatimport inte kompenseras av en skyldighet av Systembolaget att importera de begärda dryckerna. Detta sätt att argumentera kan även göras i vårt fall där Systembolaget genom sin tjänst hjälper kunder att göra privatimport enligt deras egna standardiserade tillvägagångssätt. Naturligtvis ingår inte en hjälp att göra privatimport från etablerade e-handelshemsidor för alkohol. Tjänsten Systembolaget driver behandlar endast Systembolagets del av privatimporten där Systembolaget ger ut en offert till en producent eller leverantör. Den övriga kommersiella delen av privatimport som en egen privatimport likt Rosengren-fallet eller genom hemsidor som Vivino och Winefinder, står helt utanför Systembolagets tjänst till privatimport. Frågan om hur Systembolaget går till väga om man vill ha hjälp med att privatimportera från någon annan än Systembolaget kan besvaras med att de inte tillhandahåller den tjänsten. Det går att uttrycka tjänsten som monopoliserad, med en sid not att monopolet utför en begränsad del av tjänsten. Argumentet är således att det helt saknas en tjänst för assist till privatimport och att det finns ett förbud mot att bedriva en tjänst som inte ens Systembolaget driver.

3.2.2 Priset och tidsmässiga olägenheter

I avsnittet ovan nämndes Systembolagets tjänst och bristerna i dess utformning i detta avsnitt fortsätter resonemang om aspekter vad gäller pris och olägenheter vad gäller tid. Det är svårt att säga vad skillnaderna i exakta kronor blir då det ytterst avgörs i det specifika fallet men det går att göra jämförelser med de framtagna siffrorna. I Rosengren-fallet nämner EU-domstolen att Systembolaget utöver fraktkostnader och administrativa kostnader tar ut en vinstmarginal på 17 procent vilket fortfarande är fallet. I Winefinder-domen nämner domstolen att frakten uppgår till 39kr. vinstmarginalen bör som vanligt redan vara inräknat i priset som presenteras för konsumenten. Det finns i vissa fall standardiserade fraktkostnader med ett minimum på 1650kr för den lägsta prisklassen och kvantiteten. I jämförelse med 39kr i frakt är denna summa markant högre. Jämförelsen är inte helt rättvis eftersom de standardiserade fraktkostnaderna inte gäller när en vinhandlare redan importerar dryckerna som efterfrågas. Den tidigare nämnda långa handlingstiden på 1–4 veckor vid offert till en svensk vinhandlare eller minst 8 veckor för en utländsk säljare, tillsammans med priser som vid en första anblick ger uttryck för att presentera tjänsten som dyr är inte något som uppmuntrar konsumenter till att

göra en privatimport utan snarare tvärtom, avskräcker konsumenter. Ett grundläggande resonemang för Systembolaget att minska skadeverkningarna av alkohol har varit att begränsa tillgängligheten. Tidigare i uppsatsen har det beskrivits som ett av de viktigaste ändamålen och viktiga verktyg för ändamålet har varit att begränsa öppettider, ålderskontroll och butiksetableringar. I SOU. 2014:58 förklarar regeringen att ju svårare det är att få tag på alkohol, desto mindre dricks det totalt sett och desto mindre skadas på grund av alkoholen. De menar själva att det likt i Rosengren-domen går att invända mot detta.

3.2.3 Åtgärder mot en liten del av konsumtionen

Utöver resonemanget om olägenheter som EU-domstolen lyfter i Rosengren-domen går det vad gäller tjänsten om assist till privatimport argumentera för att tjänsten sannolikt kommer beröra en obetydlig del av den nuvarande konsumtionen. Detta är ett betydelsefullt argument särskilt då den ovannämnda utredningen fokuserar på att totalt sätt minska konsumtionen. En begräsning av privatimporten är således inte en åtgärd Systembolaget bör rikta för att totalt sett minska konsumtionen. Utredningen har en felaktig vy på vilken typ av konsumtion som i statistiken rimligtvis är det som åtgärder borde riktas mot.

Domstolen bekräftar att Winefinder har etablerat sig som en ledande aktör för kvalitetsvin. Detta indikerar på att företaget inte har fått en effekt av att bidra till en ökad bulkkonsumtion vilket även ombudet från Winefinder instämmer med. Ombudet menar att det skälet ger tydliga argument för att privatimport inte är skadligt och fortsätter med att belysa att det är en avancerad konsumenttjänst som tillhandahåller ett annat sorts utbud än Systembolaget. Ombudet lyfter att det således rör sig om det övre skiktet sett till kvalité och att därför får det inte sådan effekt att det ökar konsumtionen på något sätt. Vidare menar ombudet att det är helt uteslutet att man ska använda Winefinders tjänst för bulkkonsumtion eftersom det tar längre tid att få varorna än från Systembolaget då leveransen tar flera dagar och även då köpet litervis generellt är dyrare än handel från Systembolaget. Detta är dock inte att förväxla med Systembolagets egen privatimporttjänst som kunde ta betydligt längre tid där olägenheterna redan har diskuterats. Ombudet instämmer även i att det är en extremt liten del av helheten och menar att privatimport inte går emot Systembolagets alkoholpolitiska mål. Tjänsten i vårt fall kommer assistera privatimport vilket innebär att även vår tjänst rimligtvis bör riktas mot konsumtion

av kvalitetsvin. Om tjänsten trots det skulle användas för bulkkonsumtion behöver det nödvändigtvis inte utgöra någon skada om exv. resandeförseln minskar samtidigt, konsumtionen är i ett sådant fall densamma med, ändrade tillvägagångsätt för inhandlandet av alkohol. Det som talar mot att acceptera tjänsten är svårigheterna att ge prognoser om framtida konsumtion med en tjänst som i nuläget inte existerar. Det går exempelvis inte att förutse tjänstens popularitet hos konsumenter utan marknadsundersökningar och likaså från företagarsidan, vilka som skulle vara intresserade av att driva en sådan tjänst. I nuläget finns det starka argument för att tjänsten är olaglig samtidigt som det finns en avsaknad av starka argument som talar för att tjänsten medför något dåligt. Det är således en tjänst som förtjänar att växa fram under bevakning, därmed är det en grundförutsättning att det inte finns lagstadgade hinder för en sådan tjänst. Det är viktigt att bevaka statistiken och förändringar i andelarna som återfinns i uppsatsens bakgrund i figur 1, för att sedan göra en bedömning vilken riktning lagen bör ta. Ombudet för Winefinder säger att även de har använt sig av rapporterna i sin argumentation som presenterades i bakgrunden och att de används som en proportionalitetsbedömning.

3.2.4 Verksamhetsupplägget

Ett ytterligare nyckelargument går att finna när domstolen separerar företagen i Winefinder-fallet. Det är handeln som det danska dotterbolaget bedriver som uppmärksammas tillsammans med anknytningen till det svenska moderbolaget. Det kan argumenteras för att Winefinder AB har undvikit att inkräkta på monopolet genom att driva sin försäljning mot svenska företag med serveringstillstånd. I domen är det svenska moderbolagets tjänster inget som anmärks vara felaktigt, bortsett från den del som det danska bolaget använder i sin försäljning där exv. kundtjänst nämns. Winefinder AB har assisterat sitt dotterbolag med IT, service, utveckling, ekonomi och inköp. Det är inte tydligt specificerat hur de har assisterat bolaget utöver det som nämns som felaktigt men det säger ändå något om att domstolen inte uppmärksammar Winefinder AB:s övriga tjänster, utan främst pekar på det danska dotterbolagets verksamhet som otillåten på grund av anknytningen till det svenska moderbolaget. Domstolen menar att båda bolagen ska anses bedriva detaljhandel. Det kan tolkas vara på bekostnad av det danska bolagets aktivitet och iblandning i det svenska bolaget. Det som talar mot detta arguments relevans är att

domstolen inte anser det nödvändigt att undersöka det svenska bolaget vidare. Endast det danska bolagets verksamhet ihop med anknytningen till det svenska bolaget ger tillräckliga underlag för att bolagen tillsammans ska anses bedriva olaglig verksamhet. Vidare kan en stark anledning till domstolens agerande vara att en undersökning av det svenska bolaget ger en osäker prövning då det svenska bolaget i sig inte bedrev handel.

Det kan diskuteras om Winefinder AB ska tolkas som att de tillhandahåller en tjänst till sitt dotterbolag Winefinder ApS som i sin tur kan klassificeras under privatimportsundantaget. Det är en argumentation som är i enlighet med privatimporttjänsten i vårt fall. Ombudet för Winefinder menar att de har granskat regleringen och gjort en bedömning om att det kan bli svårt att argumentera för att Winefinder AB endast skulle anses tillhandagå då de gör mer av själva affären. Tjänsterna var bland annat kundtjänst, så som domstolen ser det så blir det en integrerad del av verksamheten. Det skapar en anknytning till Sverige vilket gör att det inte ses som distansförsäljning. Den sammanblandning handeln skapar innebär att Winefinder AB säljer och att det därmed blir en konkret detaljhandel i Sverige. Ombudet menar att det nyss nämnda gör chanserna små för en god argumentation och menar att det är en annan sak med transportbolag. Ombudet menar vidare att det krävs att domstolen från början kommit fram till att det rör sig om distanshandelsförsäljning och att det i förstahand rör sig om privatimport vilket inte är fallet i Winefinder-målet. Det kan dock diskuteras om det svenska bolagets verksamhet hade fått ett oklart rättsläge om företagen hade gått att separera och företagen hade bedömts var för sig. I Winefinder-fallet bedöms företaget i praktiken assistera sig själv. Det kan därmed diskuteras vad utfallet för det svenska bolaget hade varit om de hade assisterat ett bolag de inte hade associationer med och om bedömningen kunde vara som en tjänst till privatimport.

Privatimportstjänsten som uppsatsen tar sikte på är menad som en form av tillhandagående. Ombudet för Winefinder menar att tjänsten inte kan utgöra en alltför stor del i handeln och att Winefinder AB därmed sträcker sig längre än att endast tillhandagå med privatimport. Ombudet nämner vidare att sammanblandningen av företagen är det som domstolen uppmärksammar snarare än huruvida Winefinder AB tillhandagår alkoholdrycker eller inte. Ombudets uttalande går även i linje med diskussionen vad gäller domstolens fokus i domen.

Ombudet menar att det är en intressant nyans med 3:9 (2010:1622) och att det svenska bolaget på något sätt skulle kunna använda tillhandagåendeförbudet för att kunna hjälpa det andra företaget, men lyfter vidare att företaget inte får vara den som säljer.

Det kan konstateras att ett grundläggande hinder för ett svenskt företag att tolkas som det bedriver distanshandel och privatimport är att det logiskt sett måste handla med ett annat land än Sverige. Det kan därför antas att det är därför det i Winefinders fall tolkas som en form av kringgående av alkohollagen och att det är det som domstolen reagerar på.

Vad gäller certifieringen från trygg E-handel kan det nämnas att innehavandet av en sådan certifiering ger en stark antydning på att verksamheten bedriver e-handel. Domstolen har dock inte uppmärksammat certifieringen som endast innehas av det svenska bolaget som en negativ aspekt sig utan fokuserar återigen på samhörigheten mellan företagen då det danska företaget saknar en motsvarande certifiering. Detta trots att certifieringen uppmärksammas av Winefinder när ett köp görs. I Winefinder-fallet kan det även argumenteras för att certifieringen gäller handeln mot svenska företag med serveringstillstånd. Privatimporttjänsten är däremot inte menad att vara inblandad i e-handel och saknar behov för att styrka sin trovärdighet genom denna typ av certifiering. Motsatsvis till Winefinder kan privatimporttjänsten dels p.g.a. avsaknad av en sådan certifiering styrka sin trovärdighet att verksamheten inte är att associeras med e-handel, dels söka sig till andra certifieringar för att tydligt urskilja sig från e-handel och själva privatimporten.

I delkapitlet om tillhandagåendeförbudet lyftes SOU. 2009:22 där ett antal exempel på mellanhänder nämndes, däribland ett investeringsmemorandum. Det gällde ett företag som planerat att sätta upp ett nät av butiker med information och rådgivning där beställning och hämtning kunde göras. Detta är ett verksamhetsupplägg som ligger nära uppsatsens syfte och frågeställningar, verksamhetsupplägget kan dock behöva utvecklas och korrigeras. Det finns starka argument för att det inte faller inom privatimportsundantaget då en oberoende mellanhand inte har menats som något annat än en transportör. Det framkom att det enligt EU-praxis inte har varit

tanken att öppna upp för andra kommersiella aktiviteter. Uppsatsens resonemang grundar sig på just en kommersiell aktivitet. Rättsfallen i uppsatsen har inte tagit sikte på en sådan aktivitet utan det närmsta ett riktigt fall är det nämnda investeringsmemorandumet. De nämnda fallen, Vivino och Winefinder, har tagit sikte på att identifiera sig inom privatimportsundantaget varav endast Vivino fick rätt i tingsrätten. Privatimportstjänsten uppsatsen beskriver kan argumenteras för att vara i strid mot svensk lag under tillhandagåendeförbudet tillskillnad från Winefinder som ansetts bedriva detaljhandel. I nyss nämnda SOU.2009:22 argumenterar utredarna för att tillhandagåendeförbudet är menat att träffa den typen av förmedlingsverksamhet uppsatsen argumenterar för, en tjänst för assist till privatimport. Det har i förarbeten bevisats att ekonomisk vinning genom mellanhänder eller främjande i så stor uträkning som möjligt ska undvikas. Där det under rubriken tillhandagåendeförbudet nämndes en SOU från 2014 (SOU.2014:58) som menade att om infrastruktur byggts upp med en distributionstjänst där det finns beställningsmöjligheter och kundservice så bör privatinförseln snarare tolkas som detaljhandel i Sverige. Även visningsrum nämndes som ett exempel som en egenskap där mellanhanden enligt utredarna måste anses vara närvarande på den svenska marknaden. Det har i samma utredning fem sidor tidigare lyfts att privatimport i sig kommersiellt måste underlättas, uppmuntras och främjas. Det har även framkommit en vilja att saklig information ska kunna tillhandahållas av andra än Systembolaget. Det finns därmed motstridiga syften i förarbetena och det ter sig uppenbart att någon form av förändring måste ske. Vad den förändringen innebär går sedan att diskutera och likaså hur förändringen ska utformas. Det har bekräftats att tillhandagåendeförbudet inte är väl avpassat till ett modernt sätt att handla alkohol, över internet. Samtidigt kan förarbetena tolkas som att privatimport är menat att hållas snävt och det som inte är privatimport strider mot monopolet eller förbjuds genom tillhandagåendeförbudet. Utredningen talar dock för att bedömningen blir binär mellan antingen en korrekt privatimport eller en förbjuden detaljhandel, vilket delvis går att jämföra med utfallen i Vivino och Winefinder. Det har däremot konstaterats att Winefinder är svårtolkat som ett tillhandagående, vilket leder till resonemang om vad ett tillhandagående kan innebära.

Ett tillhandagående av alkohol står i strid mot svensk lag, tillhandagåendeförbudet i 3:9 (2010:1622). Därmed kommer det krävas ett proportionalitetstest efter att PMÖD begär ett förhandsavgörande från EU-domstolen. Motpolerna är på ena sidan den svenska alkoholpolitiken, som ett medel för skydd för hälsa och liv. Detta genom tillhandagåendeförbudet som stoppar den ovan beskrivna tjänsten. På andra sidan, står EU-rätten som förespråkar att en lagregel som i mindre utsträckning hindrar handel ska vidtas för att vara förenlig med EU-rätten. Denna proportionalitetsbedömning gjordes även i Rosengren- domen vilket lyftes tidigare i uppsatsen. Där kunde inte ett importförbud anses proportionerligt då en mindre omfattande åtgärd kunde införas, utan att skyddet för hälsa och liv, blev mindre effektivt. Den tidigare presenterade statistiken för alkoholkonsumtionens anskaffningskällor, i figur 1, kan tala för att förbudet hindrar en obetydlig del av konsumtionen och att den därför inte är proportionell mot syftet att skydda folkhälsan. Samtidigt är ekonomiska medel ett vedertaget incitament och kan användas för att få företagare eller entreprenörer att underlätta privatinförseln. Tjänstens införande behöver inte direkt leda till en lukrativ bransch med stora vinster. I bakgrunden nämndes att Sverige traditionellt sett har haft en restriktiv alkoholpolitik vilket inte behöver frångås då tjänsten inte behöver vara utan reglering. Exakt vad regleringen ska utgöras av är inte vad denna uppsats ämnar undersöka. För att fortfarande presentera ett exempel så kan de aktörer som driver privatimporttjänsten eventuellt ha ett bestämt vinstpåslag likt Systembolaget. Det enda argumentet som nämns utöver skyddet för folkhälsan och alkoholpolitikens mål är att mellanhänderna inte ska få gå med vinst. Det är inte ett fruktbart argument mot privatimporttjänsten om alkoholpolitiken i övrigt respekteras.

Från Rosengren-fallet handlade proportionalitetsbedömningen om konsekvenserna för det mål vi har med alkoholpolitiken, nämligen skyddet mot folkhälsan. Vilket grundas på ett av undantagen från artiklarna där det är menat att om ett land har ett visst mål som de vill uppnå så kan de införa handelsrestriktioner som rör bland annat import. Samma faktorer som i Rosengren-fallet kan appliceras även i vårt fall. Det är dock nödvändigt att resonera vad införandet av en tjänst ger för konsekvenser vilket det är omöjligt att ge exakta svar på. I Rosengren-fallet ansågs det inte befogat med ett förbud mot privatimport för att skydda hälsa och liv. EU domstolen kommer behöva göra denna bedömning även i vårt fall, huruvida ett förbud är

befogat eller inte. Hotet mot folkhälsan är enligt Systembolaget förmodligen en ökad konsumtion, mindre handel genom Systembolaget och därmed en mindre kontroll för Systembolaget. Detaljhandelsmonopolet och verktygen de använder är sagt att vara det främsta medlet för att begränsa tillgängligheten. Begränsning av tillgängligheten handlar enligt Prop. 2009/10:125 om kontrollen av öppettider, ålderskontroll och kontroll av butiksetableringar. Även Systembolagets sociala ansvar nämns, vilket ingår i detaljhandelsmonopolet som instrument.⁵² I Winefinder- domen finner vi att Systembolaget argumenterar för tre primära instrument för skyddet mot folkhälsan. Vilket är detaljhandelsmonopolet, höga priser genom skatt och en reglering av alkoholreklam.⁵³

För att privatimporttjänsten ska vara i enlighet med monopolet kan det därmed krävas att öppettiderna är densamma som Systembolagets, att det finns en ålderkontroll och att Systembolaget får ge synpunkter på butiksetableringar. Aktören som driver en privatimporttjänst kommer även behöva behålla samma höga standard i socialt ansvar, för att motverka alkoholens negativa effekter. Höga priser genom skatt är densamma då privatimporten kräver att konsumenten betalar punktskatt för sitt inköp om konsumenten själv anordnar transporten.⁵⁴ Det har tidigare konstaterats att privatimporten idag främst riktat sig mot ett kundsegment som söker kvalitetsvin, därmed är priset redan högt även utan skatt, även om den naturligtvis tillkommer. Vad gäller regleringen av alkoholreklam kan den även göras i enlighet med nuvarande lagstiftning och även göras sakligt och objektivt, eventuellt likt Systembolagets reklam. Vilket innebär att privatimporttjänsten gör reklam för sin närvaro snarare än produkterna och på samma sätt som Systembolaget framhäver sin kunskap om mat och vin. Även visningsrum vilket nämndes i utredningen (2014:58) kan utgöra en faktor som gör att privatimporttjänsten kategoriseras som detaljhandel. Det nämns att inslag som visningsrum kan visa på att aktören är påtagligt närvarande på den svenska marknaden. För att vara utredarna till lags kräv det därmed att samtliga attribut i privatimporttjänsten som gör aktören påtagligt närvarande på marknaden minskas eller utesluts helt. Serviceställen där denna typ av tjänst drivs kommer därmed inte

---

⁵² Prop. 2009/10:125 s.59.

⁵³ PMT 2881-19 Systembolaget-Winefinder s.25.

⁵⁴ SOU 2014:58 s.46.

kunna ha vinflaskor utställda utan behöver troligtvis utformas som en relativt steril miljö. Från samma utredning nämndes vinrecensioner utgöra ett exempel på saklig information som inte tillhandahålls av Systembolaget, utan att det bör bedömas som ett otillåtet främjande. En vinrecension kan ses som ett oskyldigt exempel i jämförelse med ett annat exempel som nämndes vilket var, resebyråers intresseväckande för utländska alkoholdrycker genom vinprovningsresor. En resebyrå är en tjänst som har starka säljinslag, de säljer dock inte alkoholprodukter i sig utan en resa där vinet är en central upplevelse. Sedan skiljer sig resebyrån mycket i jämförelse med privatimporttjänsten vi har tänkt oss. Utöver vinet som upplevelse är resan i sig och alla attribut runtom likt besök på vingård av betydelse och något som resebyrån säljer, vilket inte egentligen är några produkter för konsumtion. Grundtanken är dock densamma i vårt fall. Privatimporttjänsten säljer även en upplevelse där exv. kunder som tidigare har varit på en vinprovningsresa söker ett vin specifikt från gården de besökt. Privatimporttjänsten säljer således inte heller alkoholprodukter utan hjälper privatpersoner att göra en egen privatimport. Det handlar om att främja, underlätta privatimporten utan att vara en del av den.

Uppsatsen utredning av begreppet detaljhandel i kapitel två är av relevans när privatimporttjänsten utformas. Det som kunde konstateras var att det är en försäljning av alkoholprodukter till konsument som är det grundläggande kriteriet för detaljhandel. Tjänster har i en allmän definition ingått i begreppet detaljhandel. Assist till privatimport som tjänst kan dock starkt argumenteras för befinnas utanför monopolet då det inte är alkoholproduktförsäljning i sig. Systembolaget har monopol på försäljning av alkohol men inte samtliga tjänster runtom som återfinns i verksamheten. Vid användandet av Systembolagets privatimport köper konsumenten i praktiken produkterna av Systembolaget och inte av säljaren. Systembolagets tjänst kan därmed skilja sig markant från privatimporttjänsten uppsatsen syftar på. En tjänst likt Systembolagets hade med stor sannolikhet klassificerats som detaljhandel. Det kan därmed vara av vikt att frånga delar av Systembolagets privatimporttjänst i vårt fall. I jämförelse med det tidigare nämnda investeringsmemorandumet behöver förmodligen distributionstjänsten utbli i vår privatimportstjänst. Det kan därmed inte göras beställningar som går att hämta på servicecentret eller på något sätt förvaras av privatimporttjänsten utan beställning och betalning behöver göras direkt till den utländska hemsidan eller vinhandlaren

och det måste vara hemleverans. Tillskillnad från Systembolagets tjänst blir privatimporttjänsten i vårt fall inte en mellanhand som är inblandad i handeln utan hela köpet görs i praktiken mellan köpare och säljare. Assisten till privatimporten är inte associerat med den enskilda transaktionen, vilket beskrevs i exemplet med resebyrån i stycket ovan. Systembolagets exklusiva försäljningsrätt inskränks därmed inte av privatimporttjänsten.

Om assist till privatimport bedöms som ett tillhandagående, kommer privatimporttjänsten gå emot svensk lagstiftning. Om underinstanserna inte kan ge ett beslut och frågan sedan är även svårtolkad även för högsta instans kommer högsta instans behöva begära ett förhandsavgörande av EU-domstolen. PMÖD är högsta instans för rättsfall inom dess område, men utgör trots det en del av Svea hovrätt. PMÖD kan därmed i vissa fall meddela något som kallas för ventil, vilket innebär att fallet får överklagas till HD och att HD därmed prövar frågan.⁵⁵ HD kommer i sin tur att pröva frågan och förenligheten med EU-rätten för att sedan ge anvisningar för vilken riktning svensk rätt behöver ta. Det är samma process som i Rosengren-fallet.

Ett utfall kan även vara att EU-domstolen anser att Systembolaget har rätt till monopol på tjänsten. Kritiken mot den kvarstår dock och verksamhetsupplägget som presenteras kan därmed vara något som Systembolaget får monopol på. Detta innebär att Systembolagets tjänst för privatimport ändras markant från dagens läge med deras egen standardiserade process till en bredare tjänst som innefattar den privatimport som kan göras på egen hand. I det fall EU-domstolen tar ett beslut likt i Rosengren-fallet och i vårt fall anser att privatimporttjänsten inte ska ingå i Systembolagets monopol kan det spekuleras om verksamhetsupplägget och hur nära detaljhandel, sett till dess utformning, privatimporttjänsten får vara. Verksamhetsupplägget som presenterats har tagit hänsyn till förarbeten och tidigare lagstiftning för att med så stor säkerhet som möjligt vara en verksamhet som inte står i strid mot alkoholpolitikens mål. Hur en företagare sedan utformar en privatimporttjänst är upp till den och självklart krävs ekonomiska incitament för att tjänsten ska bli aktuell som kommersiell. En reglerad form där vinsterna begränsas

---

⁵⁵ MarLaw: Patent- och marknadsdomstolen

< <https://marlaw.se/specialistomraden/patent-och-marknadsdomstolen/> >, besökt 2022-06-04

kan därmed vara en avgörande faktor för tjänstens existens. Hur attraktiv tjänsten är för företagare är en annan fråga. Det uppsatsen vill belysa är att privatimporttjänsten ska vara tillåten.

4 Sammanfattning och slutsatser

Uppsatsens syfte till att belysa att förändringar av alkohollagen (2010:1622) krävs ska inte ses som något kontroversiellt. Det kan uppfattas som att en uppmaning för en lagändring är ett högt ställt krav. När det gäller alkohollagen och bestämmelser som kräver en anpassning för att vara tidsenliga är det inte ett orimligt krav. Den inledande delen som lyfter propositionen till nuvarande lags egna ord med att lagen kontinuerligt behöver ses över för att vara i enlighet med EU-rätt visar på att det är meningen att lagstiftningen ständigt behöver ifrågasättas. Det problem som uppsatsen tar syfte på kan mycket möjligen vara en konsekvens som lagstiftaren omedvetet skapat. Då vi i ytterkanterna har två olika intressen som står mot varandra krävs en ständig bevakning på vad som verkligen är att anse proportionerligt för ändamålet. EU, tillsammans med övriga medlemsstater har naturligtvis ett intresse av en öppen alkoholpolitik då det är ekonomiska mål och maximerad handel som är det yttersta målet. Medan Sverige utöver det ekonomiska

intresset även uttrycker skydd för människors hälsa och liv som ett viktigare mål. Privattimportsundantaget är ett undantag från tillhandagåendeförbudet i 3:9 och det skapades därmed som en avvägning mellan de två nämnda ytterkanterna, denna uppsats har belyst ett nytt undantag som det kan finnas behov att skapa för 3:9 i alkohollagen (2010:1622), nämligen tjänsten, assist till privatimport.

De två olika utgångspunkterna lyftes tidigare i uppsatsen och presenterades även i SOU. 2014:58. vilket i stycket ovan beskrivs som två ytterkanter. Det som bör vara det yttersta målet är att konsumenter med maximal frihet vad gäller utbud och med en tillräcklig enkelhet ska kunna utföra en privatimport. Detta ska möjliggöras utan att Sverige frångår sin alkoholpolitik. Det kan inte vara meningen att begränsa tillgängligheten genom att utföra en omständlig tjänst som konsumenter bör uppfatta som avskräckande.

Syftet var att undersöka om ett svenskt företag kan assistera konsumenter till privatimport och de rättsliga frågeställningarna var följande: Vart går gränserna mellan privatimport, detaljhandelsförsäljning och tillhandagåendeförbudet för alkohol i Sverige? Kan handeln utformas så att det vare sig utgör försäljning i Sverige eller klassificeras som privatimport, trots att företaget är svenskt, utan att det strider mot tillhandagåendeförbudet? Hur kan en sådan verksamhet utformas och om det strider mot tillhandagåendeförbudet, bör förbudet gälla för verksamheten?

Under det andra kapitlet i uppsatsen utvärderades de tre nämnda områdena. Detaljhandel för alkoholprodukter och privatimport står i ett binärt förhållande till varandra. Företag har enligt rättsfallen som lyfts i uppsatsen samt enligt förarbetenas anvisningar pekats mot att handeln utgör antingen det ena eller det andra. Skillnaden är att privatimport är gränsöverskridande handel och detaljhandel med alkoholprodukter är inhemsk handel. Tillhandagåendeförbudet som återfinns i 3:9 (2010:1622) har inte använts för den privatimporttjänst uppsatsen presenterar endast för att en sådan tjänst aldrig existerat. Förarbeten tyder delvis på att 3:9 är bestämmelsen som är lämpligast för privatimportstjänsten uppsatsen beskriver, det är dock fortfarande ett förbud. Privattimportsundantaget är ett av de listade undantagen för tillhandagåendeförbudet vilket naturligtvis leder till att företag vill omfattas av undantaget. Uppsatsen lyfter att det måste vara möjligt att tillhandagå

med samma typ av argument som gjort privatimport i sig möjligt. Det tillhandagåendet som presenteras är därmed en tjänst som hjälper personer till att göra en privatimport, där den underliggande handeln är helt laglig, enligt det tidigare undantaget.

För att svara på den andra huvudfrågan, som består av tre delfrågor, kan det konstateras att handeln de facto kan utformas så att det vare sig utgör detaljhandel eller privatimport. Det kommer däremot strida mot tillhandagåendeförbudet. För att tydliggöra är det privatimporttjänsten som kapitel tre resonerat om som kan utgöra en sådan handel. Kapitel tre gav, tillskillnad från vad som sagts i förarbetena, konkreta exempel på hur tjänsten kan utformas och eftersom verksamheten stred mot tillhandagåendeförbudet diskuteras det om förbudet bör gälla för verksamheten. Uppsatsen mynnar därmed ut i att privatimporttjänsten, assist till privatimport, kommer behöva genomgå samma process som privatimportsundantaget gjorde i och med Rosengren-fallet. Efter överklagan i underinstanserna, där överinstansen begär ett förhandsavgörande kan sedan EU-domstolen pröva frågan för förenligheten med EU-rätten och sedan ge anvisningar för vilken riktning svensk rätt behöver ta.

Privatimporttjänsten finns i nuläget endast i teorin vilket har underlättat besvarandet av frågeställningarna. Detta eftersom det har underlättat att skapa en tjänst som passar för uppsatsen syfte. Det som återstår är att teorin blir verklighet genom att en aktör skapar en privatimportstjänst med inspiration från vad uppsatsen har presenterat. Paradoxen är dock att företagare logiskt sett söker sig till branscher som är lönsamma. Uppsatsen har inte presenterar bevis på att denna typ av tjänst är lönsam, utan snarare tvärtom. Vinstmöjligheter för en sådan tjänst kommer med stor sannolikhet vara begränsade. Åtminstone om hänsyn tas till svensk lag och förarbeten. Det som uppsatsen har ämnat att belysa är att en privatimporttjänst där konsumenter får hjälp med sin privatimport inte bör vara monopoliserad. En kommersiell tjänst kan utformas utan att den inte inkräktar på Systembolagets monopol. Privatimporttjänsten är trots det med stor sannolikhet förbjuden enligt dagens lagstiftning under tillhandagåendeförbudet. Därmed krävs en förändring i alkohollagen, antingen genom att förbudet skrivs om, eller genom ett nytt undantag.

Käll- och litteraturförteckning

Offentligt tryck

Sverige

Propositioner

prop.1976/77:108

Prop. 1994/95:89

Prop. 2007/08:119

Prop. 2009/10:125

Prop. 2011/12:6

Statens Offentliga Utredningar

SOU. 2009:22

SOU 2014:58

Litteratur

Hans-Heinrich Vogel, Lars Heuman, Madeleine Leijonhufvud, Peter Seipel, Ulf Bernitz m.fl. **Finna rätt: ombudets källmaterial och arbetsmetoder**, Upplaga: 15e upplagan, Utgiven: 2020, ISBN: 978-91-39-20 936-2, Förlag: Norstedts Juridik AB

Hettne, J. (2017). **Näthandel med alkohol - lagligt eller olagligt?** In B. Nyström, N. Arvidsson, & B. Flodgren (Eds.), *Modern affärsrätt: En antologi* (pp. 101-116). Wolters Kluwer.

Schütze, Robert. **An Introduction to European Law** (2015), Oxford Press, Third Edition, London. (e-edition)

Trolldal Björn, Åström Viktoria, , **CAN Rapport 202 Alkoholkonsumtionen i Sverige 2001–2020**, Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning, ISBN 978-91-7278-329-4

Internetkällor

Boverket: *Detaljhandel*,

<<https://www.boverket.se/sv/PBL-kunskApSbanken/planering/detaljplan/planbestammelser/anvandning-av-kvartersmark/detaljhandel/>>, besökt 2022-04-24

Folkhälsomyndigheten: *Import, införsel och distanshandel med alkoholdrycker och alkoholdrycksliknande preparat*

<<https://www.folkhalsomyndigheten.se/livsvillkor-levnadsvanor/andts/regler-for-tillverkning-handel-och-hantering/alkohol/import-och-inforsel-av-alkoholdrycker-och-alkoholdrycksliknande-preparat/>>, besökt 2022-04-03

Lagkommentar:

<https://juno.nj.se/b/documents/3762824?anchor=BOOKPART9789139315452CHAPTER1_COMM56#BOOKPART9789139315452CHAPTER1_COMM56>besökt 2022-05-06

MarLaw: *Patent- och marknadsdomstolen*

< <https://marlaw.se/specialistomraden/patent-och-marknadsdomstolen/> >, besökt 2022-06-04

Populär Historia: *Spriten & Staten*

<<https://popularhistoria.se/politik/spriten-staten>>, besökt 2022-03-29

Regeringskansliet rättsdatabaser: *Tillkännagivande (2019:552) av avtal mellan Systembolaget Aktiebolag och staten-*

<<https://rkrattsbaser.gov.se/sfst?bet=2019:552>>, besökt 2022-04-26

Svenskarna och Internet, internetstiftelsen: *E-handel och digitala betalningslösningar*

<https://svenskarnaochinternet.se/rapporter/svenskarna-och-internet-2021/e-handel-och-digitala-betalningar/?gclid=CjwKCAjw9-KTBhBcEiwAr19ig-KtHbHxd1rDrz9tmbLL-zNIF7LXPH7YhbikEKHMGoxSr-PC4Vjx4RoCVRoQAvD_BwE>, besökt 2022-03-29

Svenska Dagbladet: *Svenskars syn på alkohol oroar Systembolagets vd*
<<https://www.svd.se/a/mRvvBp/systembolagets-vd-natet-ar-var-stora-utmaning?metering=premium-klarna>
<https://www.svl.se/app/uploads/2021/10/svl-policy-paper-e-handel-svl-2019.pdf>>
, besökt 2022-04-06

Systembolaget: *Prismodell*

<<https://www.omssystembolaget.se/salja-med-ansvar/ansvar-for-produkterna/inkopsprocess/prismodell/>>, besökt 2022-05-12

Systembolaget: *Privatimport*

<https://www.systembolaget.se/bestalla-och-handla/privatimport/#vad_kostar_privatimport>, besökt 2022-05-12

Rättsfallsförteckning

Sverige

Rättsfall från hovrätterna

mål nr B 6057-15

Rättsfall från PMD

PMT 2881-19 Systembolaget-Winefinder

PMT 2069-20 Systembolaget-Vivino

Europeiska unionen

EU-domstolen

C-198/14 – Visnapuu

C-170/04 - Rosengren and Others

C-189/95 - Franzén

Bilaga A

Diskussion med ombud som representerar Winefinder AB och ApS:

Ombudet menar att domstolen gör en betydligt mer djuplodande beskrivning av faktiskt gällande lag i Vivino-fallet än i Winefinder-målet. Ombudet menar att domstolen i Winefinder-målet inte hinner komma till samma djup i resonemang om gällande lag då det betydligt tidigare i målet bedöms och kategoriseras som att företaget är etablerat i Sverige och därmed även driver sin verksamhet i Sverige.

Jag instämmer med att det är väldigt tydligt i Winefinder-domen hur domstolen trycker på den svenska anknytningen. Vilket domstolen gör genom att påpeka de faktorer som gör att företagen dels gör det svårt att skilja på sinsemellan, då det visar att det danska bolaget ger uttryck för att vara svenskt. Samhörigheten mellan bolagen och de svenska inslagen i det danska dotterbolaget hänger till stor del ihop. Jag belyser sedan 3:9 i alkohollagen och frågar varför ombudet tror att den inte blir relevant. Jag nämner även att paragrafen har funnits före e-handel fanns. Jag menar att det bidrar med ett nytt spektrum i stället för att endast klassificera handeln som detaljhandel eller privatimport. Jag ställer frågan om varför Winefinder AB inte kan tolkas som att de tillhandahåller en tjänst till sitt dotterbolag Winefinder ApS som i sin tur kan klassificeras under privatimportsundantaget.

Ombudet menar att de har tittat på regleringen och gjort en bedömning om att det kan bli svårt att argumentera för att Winefinder AB endast skulle kunna anses tillhandagå då de enligt domstolen gör så mycket mer av själva affären. Tjänsterna som Winefinder AB tillhandahöll var bland annat kundtjänst, så som domstolen ser det så blir det en integrerad del av verksamheten. Det skapar enligt domstolen en anknytning till Sverige vilket gör att det inte ses som distansförsäljning. Den sammanblandning domstolen gör innebär att det då faktiskt blir en konkret detaljhandel i Sverige. Ombudet menar att redan där är chanserna små för en god argumentation och säger att det är en sak med transportbolag men att det krävs att

domstolen från början kommit fram till att det rör sig om distanshandelsförsäljning och privatimport. Det gör man inte i Winefinder-målet.

Jag konstaterar vad ombudet sagt och håller med om att Winefinder kan bli svårtolkat inom 3:9 på grund av det som nämnts om den svenska anknytningen och att det därmed blir en integrerad del. Detta är något som tydligt framgår av domen och som lyfts i uppsatsen tidigare.

Ombudet menar att en del i Systembolagets argumentation är att bara för att privatpersoner enligt Rosengrenundantaget har rätt till privatimport enligt undantaget i 4:4 p7, ger det ingen konkret rättighet eller möjlighet för distansförsäljare att sälja till privatpersoner. Ombudet menar att detta är en väldigt speciell argumentation, vilket jag instämmer med då denna rättighet bör gå åt båda hållen. Motargumentet har framkommit i Vivino-domen och även lyfts i uppsatsen och är det som måste anses gälla, Rosengrenundantaget får ingen verkan om inte distanshandlare får medverka i handeln mot svenska konsumenter då de utgör den andra parten i privatimporten.

Ombudet menar också att det är givet då undantaget annars inte åstadkommer någonting och fortsätter med att det fortfarande skulle utgöra ett konkret hinder för den fria rörligheten av varor och tjänster inom EU. Ombudet tycker att det är en intressant nyans med 3:9 och att det svenska bolaget på något sätt skulle kunna använda tillhandagåendeförbudet för att kunna hjälpa det andra företaget, men lyfter vidare att företaget inte får vara den som säljer.

Jag lyfter problemet för ett svenskt företag att tolkas som det bedriver distanshandel och påstår att ett svenskt AB som bedriver privatimport måste handla med ett annat land än Sverige. Jag gör ett antagande om att det är därför det i Winefinders fall tolkas som en form av kringgående av alkohollagen och att det är det som domaren reagerar på.

Ombudet instämmer med att den svenska anknytningen genom moderbolaget är den tydligaste skillnaden i omständigheter mellan Vivino- och Winefindermålen.

Jag påstår att det närmsta ett svenskt företag kommer privatimport blir som någon form av assist till privatimport då privatimporten måste ske utåt mot ett annat land.

Jag ställer frågan om Vivino kunde separera sig bättre från transportören. Företaget får inte själva leverera varorna då det har bekräftats utgöra detaljhandel i Visnapuu vs Helsinki.⁵⁶

Ombudet menar att Vivino i och för sig har varit tydliga med att de använder en fristående transportör, ett transportbolag. Sedan gjorde de inte någon mer sak av det. Winefinder menar i stället att i deras fall är det kunden som tar hjälp av ett transportföretag och att det på det sättet blir ännu mer distanserat. Oavsett vad har det i båda fallen att göra med en oberoende transportör till säljaren. Ombudet menar att i Vivino-domen är domstolen väldigt tydlig med att det inte spelar någon roll om det rör sig om ett distansköp, där kunden sköter transporten, eller om det är distansförsäljning, där säljaren anordnar transporten. I Vivino-fallet anordnar säljaren transporten, men utför inte den själv. Vilket är tillåtet.

Ombudet menar att i förstahand kan även Winefinders transport ännu tydligare ses som ett distansköp. Oavsett vad rör det sig om distanshandel och Winefinder har inte levererat själva. Det är inte heller något som har påståtts av Systembolaget och ombudet menar att det inte ens finns på kartan. Vad gäller transporten har därmed inget av företagen gjort fel. Ombudet menar vidare att anledningen till att transportresonemanget om distanshandel inte tydligt kommer fram i Winefinder-domen är för att domstolen tidigt kategoriserar handeln som detaljhandel i Sverige.

Ombudet anser den stora frågan för domstolen vara att avgöra vart gränsen går för vad som får anses utgöra detaljhandel och fastställa om företaget är att anses etablerat i Sverige. Det är en fråga om vad som egentligen kan hindras av svensk lag och vad som ska tillåtas av EU-rätten. Mer specifikt den fria rörligheten för varor och den fria rörligheten för etablering. Då tvisten som bekant rör ett svenskt moderbolag med ett danskt dotterbolag som bedriver e-handel mot bland annat

---

⁵⁶ C-198/14

Sverige menar ombudet att det inte finns skäl att hindra ett sådant upplägg och att det lär kunna strida mot EU-rätten.

Jag frågar vidare om de är inne på någon form av diskriminering mot de svenska företagen eller befolkningen i sin argumentation.

Ombudet menar att det absolut kan vara relevant men säger att de inte går så djupt in på den frågan, men framhäver att det hänger ihop med vad fallet handlar om. Ombudet menar att det blir en konstig uppdelning och anser att det inte är fruktbart att föra diskussioner om det krävs ett utländskt medborgarskap för att handeln ska vara tillåten. I detta fall bedriva verksamheten i ett annat land, det är konstigt och givet att det inte borde vara så.

Ombudet säger att huvudförhandling i Patent- och marknadsöverdomstolen kommer att hållas inom kort. Winefinder- domen kommer till sommaren nuvarande år, 2022, och Vivinos dom lär komma senare i år.

Ombudet menar att det viktiga i båda domarna är att domslutet ger tydliga besked om vad ett förbud ska gälla för. Ombudet nämner att domarna är något speciellt upplagda som marknadsförrättliga talan, annars hade det varit brottmål. Eftersom talan ligger inom marknadsföringsrätten behöver det finnas ett förbud. Ombudet menar att det hade underlättat om det var mer specificerat vad ett sådant förbud avser för faktiskt handlande; dvs. vilken typ av marknadsföring. Även om det blir ett förbud i överrätten kommer det behöva tydliggöras om vad som ligger bakom förbudet och vilka förutsättningarna är. Konkret i Winefinders fall är det en fråga om förutsättningar när man har ett svenskt moderbolag och ett danskt dotterbolag och köpt in vissa tjänster som kundtjänst i Sverige. Det behöver förklaras vart gränsen går för att det ska utgöra i huvudsak detaljhandel i Sverige. Ombudet menar att detta är vad tvisten rör och att de därmed hoppas på ett klagörande.

Ombudet menar att 3:9 är en nödvändighet men att den bygger på att en försäljning kategoriseras som privatimport.

Jag konstaterar att det är riktigt att 3:9 och undantaget hänger ihop. Jag fortsätter med att ifrågasätta möjligheterna för ett svenskt AB att bedriva en verksamhet, jag menar att det måste finnas ett alternativ då ett svenskt AB inte kan tolkas utföra privatimport då företaget faller på basis av att det är svenskt.

Ombudet menar att 3:9 kanske kan vara en möjlighet beroende på hur man tolkar ”tillhandagå”, men att det inte är en helt tydlig möjlighet.

Jag lyfter ett resonemang från en proposition där de framhäver syftet med tillhandagåendeförbudet att bland annat eliminera mellanhänder och poängterar att 3:9 har funnits länge, även innan e-handel fanns.

Ombudet menar att hela konstruktionen med privatimport och tillhörande lagrum hade behövts göras om, särskilt om det ska tillämpas strängt så krävs det att lagrummen preciseras.

Jag frågar om de har använt sig av statistik för att argumentera för sin sak. Det i bakgrunden nämnda rapporterna där e-handeln av alkohol utgör 1.9 procent av den totala handel.

Ombudet svarar med att de har använt sig av rapporterna och att de bl.a. kommer in som en del i en proportionalitetsbedömning, för att avgöra om det är förenligt med EU-rätten att ställa upp en begränsning för distansförsäljning av alkohol.

Ombudet menar att denna typ av verksamhet inte är inriktad mot någon form av bulkkonsumtion utan den är snarare liten och mer kvalitativ. Bara av det skälet ger tydliga argument för att det här inte är skadligt. Det är en avancerad konsumenttjänst som tillhandahåller ett annat sorts utbud än Systembolaget. Det rör sig således om det övre skiktet sett till kvalité och att därför får det inte sådan effekt att det ökar konsumtionen på något sätt. Vidare menar ombudet att det är helt uteslutet att man ska använda Winefinders tjänst för bulkkonsumtion eftersom det är långsammare att få varorna än från Systembolaget då leveransen tar flera dagar och även då köpet litervis generellt är dyrare än handel från Systembolaget.

Ombudet instämmer även i att det är en extremt liten del av helheten och att det är ett argument som talar emot Systembolaget.

Jag menar att det går att dra en koppling mellan denna argumentation och argumentationen i Rosengren-fallet.

Ombudet instämmer med att delar av argumentationen i Rosengren kommer in även här men menar att det nu kommer flera resonemang där det är större fokus på alkohollagen. Ombudet nämner även att det diskuteras om vilket lands lag som ska gälla, detta gäller marknadsföringsrätten och man kommer fram till att det är det land säljaren är etablerad i. Eftersom etableringslandet bedöms vara Sverige blir inte marknadsföringen tillåten enligt svarta listan i MFL, (det är inte tillåtet att marknadsföra något som är olagligt). Det bygger dock på att verksamheten faktiskt utgör detaljhandel i Sverige. Om man tolkar det som Systembolaget vill. Att man ska förbjuda distansförsäljning är det fråga om en kvantitativ importrestriktion eller liknande och då får man pröva det mot artikel 34 i fördraget och sedan göra en proportionalitetsbedömning om man kan begränsa den fria rörligheten.

Jag ställer en fråga om processrätt och varför 3:9 inte använts, den ska inte behöva åberopas då domstolen ska känna till lagen.

Ombudet instämmer och menar att det bara är omständigheterna som behöver åberopas. Ombudet menar dock att när det rör sig om gråzoner och det är oklart vilka regler som gäller så kan resonemang föras om relevansen av en viss bestämmelse. Ombudet menar att anledningen som sagt är att i båda rättsfallen så har domstolen klippt tidigare och kategoriserat in det som antingen detaljhandel eller privatimport.

